

SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARINDA MİLLETLERARASI TAHKİM (THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORT)

Doç. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR*

GİRİŞ

Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözülmesinde uygulanan çok sayıdaki yöntemin, aynı zamanda sürekli olarak sınırları değişen bir yapıya sahip olduğu da görülmektedir. Bu yöntemler arasında, spor hukuku alanında ortaya çıkan hukuka aykırı fiillerin ve uygulamaların olumsuz sonuçlarının giderilmesi bakımından da hukuki anlamda bir birlik ve istikrarın bulunmadığını genel olarak ifade etmek gerekir. Spor hukuku uyuşmazlıkları spor faaliyetlerinin ve organizasyonlarının çok farklı aşamalarında ortaya çıkmakta ve bu uyuşmazlıkları karara bağlayacak makamlar ve kuruluşlar arasındaki görev ve yetki sınırlarını çoğu zaman birbirinden ayırmak mümkün olmamaktadır. Ulusal ve uluslararası spor federasyonları, ulusal ve uluslararası idari makamlar, ulusal olimpiyat komiteleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, bağımsız tahkim mahkemeleri ve ulusal ve uluslararası mahkemeler spor hukuku alanında ortaya çıkan çok sayıdaki uyuşmazlıkların çözülmesi bakımından çok çeşitli faaliyetlerde bulunmakta ve çözümler öngörmektedirler. Birbirinden çok farklı şekillerde ve aşamalarda ortaya çıkan ve çeşitli makam veya kuruluşlar tarafından karar verilen spor hukuku uyuşmazlıklarının tümünde, verilen kararların tabii olduğu hukuk prensipleri, doktrinler, hukuk kuralları ve uygulanan usul kuralları gerçekte, spor faaliyetlerine ve spor camiasına ilişkin olmaları sebebiyle birbirleriyle yakın ilişki içindedirler. Bu anlamda spor hukuku da bütün dünyada büyük bir uyum içinde düzenlenen spor faaliyetleri ve uygulanan spor kuralları gereğince, büyük ölçüde uluslararası nitelik taşımaktadır. Bu uluslararası niteliğine karşılık, uluslararası nitelik taşıyan spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü bakımından, tam anlamıyla gelişmiş ve genel kabul görmüş bir sistemin dünyada henüz mevcut olmadığı söylenebilir. Spor hukuku alanında ulusal mahkemelerin devletten devlete

---

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

değişen kararları ve milletlerarası tahkimin kabul edilmesi konusundaki farklılıklar da göz ardı edilmemesi gereken gerçekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün bu olumsuzluklara karşılık spor hukuku alanında son yirmi yılda gerçekleşen önemli bir gelişme olduğunu da ifade etmek gerekir. Sporcular, ulusal ve uluslararası spor federasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve diğer spor organizasyonları arasındaki uyuşmazlıkların nihai olarak, güvenilir, uygulanma kabiliyetine sahip ve tarafsız şekilde karara bağlanabilmesi için 1980'li yılların başında kurulan ve spor hukukunu ilgilendiren uyuşmazlıkların çözümü bakımından kurulduğu tarihten günümüze kadar çok başarılı şekilde faaliyet göstermiş olan Spor Tahkim Mahkemesi (*The Court of Arbitration for Sport, CAS*), bu alandaki etkinliğini ve saygınlığını giderek artırmaktadır. Bu mahkeme tarafından verilen kararlar sonucunda, spor hukukunun bütününe hakim olan bazı genel ilkeler ve uygulamalar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Bu çalışmada CAS'ın kuruluşu ve tarihi, yapısı, görevi ve fonksiyonu, uygulanan usul, CAS tarafından uygulanan tahkim dışındaki uyuşmazlık çözüm yolları, spor hukuku uyuşmazlıkları hakkında CAS tarafından verilen kararların özellikleri gibi hususlar üzerinde durulması, bütün bu açıklamalara temel oluşturması bakımından öncelikle olimpik sporlar ve spor organizasyonlarına ilişkin temel bilgiler verilmesi ve bu şekilde spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde son yıllarda giderek etkinliğini artıran CAS hakkında bazı tespit ve değerlendirmeler yapılması amaçlanmaktadır.

I. GENEL OLARAK OLİMPİK SPORLAR VE SPOR ORGANİZASYONLARI

Her ne kadar Eski Yunan'da dini festivaller sırasında spor müsabakaları düzenlenmesinin bir gelenek olduğu bilinse de ilk olarak M.Ö. 776 yılında eski Yunan şehirlerinden *Elis (Elea, Iliia)*'in, sadece iki yüz metre koşu müsabakasının gerçekleştiği, tarihteki bilinen ilk Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmış olduğu tarihçiler tarafından kabul edilmektedir. Bu şekilde başlayan eski Olimpiyat Oyunları zaman içinde genişlemiş ve bu oyunların kapsamında boks, güreş, araba yarışı ve içinde koşu, disk atma, cirit atma, yüksek atlama ve güreşin bulunduğu pentatlon gibi müsabakalar yer almaya başlamıştır. Yunan şehir devletleri arasında iyiniyeti ve birliği desteklemek amacıyla her dört yılda bir *Elis* şehrinde organize edilmesi bir gelenek haline alan Olimpiyat Oyunlarının devam ettiği üç aylık süre içinde, *ekecheiria* adı verilen bir kutsal ateşkes anlaşması ile silah taşınmasının yasaklanması ve bütün düşmanlıkların bir kenara bırakılması, o dönem için dikkat çekici bir nitelik taşımaktadır. Sözü edilen bu eski dönemin sona ermesini takiben, yüzen fazla Yunan şehir devleti yanında Roma İmparatorluğu'ndan da gelen yarışmacılarla birlikte festival milletlerarası bir nitelik kazanmış ve Olimpiyat Oyunları bu niteliğiyle Roma İmparatoru I. Theodosius

tarafından resmi olarak kaldırıldığı, tam bir kesinlik olmamakla birlikte, M.S. 394 (400) yılına kadar devam etmiştir¹.

Spor alanındaki milletlerarası işbirliğinin dünyada genel uyumu sağlayacağı düşünülmesinde olan Fransız soylusu *Baron Pierre de Coubertin*, 1894 yılında *Sorbonne*'da eski Olimpiyat Oyunları'nı canlandırmak amacıyla milletlerarası bir toplantı niteliğinde olan *Paris Kongresi*'ni gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda bir araya gelen on üç devletin temsilcileri, her dört yılda bir farklı bir ülkede gerçekleştirilmek üzere modern Olimpiyat Oyunları'nın düzenlenmesini kararlaştırmışlar ve bu olimpik hareketi (*olympic movement*) gerçekleştirmek üzere hükümetlerden bağımsız ve menfaat amacı gütmeyen Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee, IOC*)'ni kurmuşlardır. Modern Olimpiyat Oyunları'nın birincisi 1896 yılında, Yunanistan'ın Atina kentinde, on üç ülkeden üç yüz sporcunun katılımıyla, on spor dalında ve iki yüz kategoride gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 1924 yılında Fransa'nın *Chamonix* şehrinde ilk Kış Olimpiyat Oyunları'nı da düzenleyen *IOC*, olimpik hareketin milletlerarası spor müsabakalarındaki etkinliğini artırmıştır².

Olimpik spor dalları hakkında düzenleme yapma ve karar alma konusundaki en yetkili kuruluş olan *IOC* tarafından kabul edilen 4 Temmuz 2003 tarihli Olimpiyat Ana Sözleşmesi (*Olympic Charter*)'nde *IOC*'nin ana niteliklerini görmek mümkün olmaktadır³. Buna göre merkezi İsviçre'nin *Lausanne* şehrinde olan *IOC*, olimpik karar alma usullerini belirleyerek uygulayan, Olimpiyat Oyunları'nın yapılacağı ülke ve şehri seçen, spor müsabakalarına katılabilmek için gerekli olan niteliklerin neler olduğunu belirleyen, kendi yetkili ve temsilcilerinin seçim esas ve usullerini tespit eden bağımsız bir kuruluştur. Bugün itibariyle 20 fahri, 4 onursal ve 125 aktif üyesi bulunan⁴ *IOC*'nin üyeleri, Ana Sözleşme'nin 20. maddesi gereğince yetkili kişi ve kuruluşlar tarafından aday gösterilenler arasından *IOC* Genel Kurulu'nca seçilirler. *IOC*'nin üyeleri kendi ülkelerinde *IOC*'nin temsilcisi olarak kabul edilirler. Bir diğer ifadeyle üyeler, kendi ülkelerinin *IOC*'deki temsilcileri olarak nitelendirilmezler. Bütün üyeleri *IOC* Genel Kurulu tarafından dört yıl süreyle seçilen *IOC* Yönetim Kurulu ise bir başkan, 4 başkan yardımcısı ve 10 üyeden oluşmaktadır (m. 23). Yönetim

¹ RABER, N.K.: Dispute Resolution in Olympic Sport: The Court of Arbitration for Sport, Seton Hall Journal of Sport Law, C.8, S.1, 1998, s. 78-79; <http://www.culture.gr/2/21/211/21107a/og/games.html> (16.05.2004); <http://www.ausport.gov.au/info/factsheets/anc.html> (16.05.2004); <http://www.greece.org/olympics/why.html> (16.05.2004); NAFZIGER, J.A.R.: International Sports Law, Dobbs Ferry, New York 1988, s. 12, 17.

² Raber, s. 79-80; Nafziger, Sports Law, s. 19-20; <http://history1900s.about.com/library/weekly/aa081000a.htm> (16.05.2004); <http://www.greece.org/olympics/why.html> (16.05.2004);

³ *Olympic Charter* için bak.: <http://www.olympic.org> (13.05.2004).

⁴ http://www.olympic.org/uk/organisation/ioc/members/index_uk.asp (13.05.2004).

Kurulu, Olimpiyat Ana Sözleşmesi (*Olympic Charter*)'nin uygulanması ve yorumlanması hakkında ortaya çıkan uyuşmazlıkları kesin olarak karara bağlama yetkisine sahiptir. Ancak m. 19/4 gereğince bazı uyuşmazlıkların karara bağlanması bakımından Spor Tahkim Mahkemesi (*The Court of Arbitration for Sport*)'nin de yetkili olduğunu ifade etmek gerekir.

IOC tarafından öngörülen şartları yerine getiren her ülkede bir Milli Olimpiyat Komitesi (*National Olympic Committee, NOC*) bulunmaktadır (*IOC İkincil Düzenlemeleri, "Bye-law to Rule 31-32"*, m. 1.1)⁵. Eğer ilgili ülke vatandaşları içinde *IOC* üyesi bir kimse varsa bu kişi o ülke Mili Olimpiyat Komitesi'nin üyesi kabul edilir (m. 32/1.1). Milli Olimpiyat Komiteleri kendi ülkelerinde, Olimpiyat Ana Sözleşmesi ile uyumlu olarak olimpik hareketi korumak ve geliştirmekle yükümlüdürler (m. 31/1). Milli Olimpiyat Komiteleri, *IOC* tarafından organize edilen olimpiyatlar ile yine *IOC*'nin düzenlediği bölgesel, kıtasal ve dünya şampiyonalarında kendi ülkelerini temsil etme yetkisine sahiptirler. Ayrıca m. 31/3 gereğince, Milli Olimpiyat Komiteleri, sporcu göndermek suretiyle Olimpiyat Oyunları'na katılmak zorundadırlar. Bütün bunların yanında Milli Olimpiyat Komiteleri, Olimpiyat Oyunları'nın düzenleneceği şehrin seçiminde de önemli rol oynamaktadırlar. Sadece Milli Olimpiyat Komiteleri, kendi ülkelerindeki bir şehrin Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapması için müracaatta bulunabilir (m. 37/2). Ancak Milli Olimpiyat Komitesi'nin bulunduğu ülke hükümetinin, Olimpiyat Oyunları'nın *IOC* tarafından öngörülen şartlara göre yapılacağı ve Olimpiyat Ana Sözleşmesi'ne uygun hareket edileceği konusunda bir taahhütte bulunması gerekir (m. 37/2, 37/4). *IOC*, Olimpiyat Oyunları'nın organize dilediği şehri seçtikten sonra oyunların organizasyonu görev ve yetkisini o ülkenin Mili Olimpiyat Komitesi'ne verir. Milli Olimpiyat Komitesi de bundan sonra *IOC* ile ilişkiye girerek oradan aldığı talimatları uygulamakla yükümlü olacak, tüzel kişiliği haiz bir Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi (*Organizing Committee of Olympic Games, OCOG*) oluşturmakla yükümlüdür (m. 39/1, 39/2).

Olimpik hareketi geliştirmek amacıyla *IOC*, dünya genelinde bir veya birden fazla spor dalında faaliyet gösteren uluslararası federasyonların (*International Federations*) kurulması ve faaliyet göstermesine imkan tanımaktadır⁶. *IOC* tarafından öngörülen kurallar gereğince yeni kurulmuş

⁵ Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından bütün dünyada veya kıtasal düzeyde faaliyet göstermek üzere kurulan üst birlikleri de *IOC* tanımaktadır. Örneğin *Association of National Olympic Committees (ANOC)*, *Association of National Olympic Committees of Africa (ANOCA)*, *Olympic Council of Asia (OCA)*, *Pan-American Sports Organization (PASO)*, *Oceania National Olympic Committees (ONOC)* ve *The European Olympic Committees (EOC)* bu nitelikteki üst birliklerdir. Bak.: "*Olympic Charter*", m. 4/2.

⁶ Olimpiyat Ana Sözleşmesi (*Olympic Charter*)'nin 51'inci maddesinde *IOC* tarafından olimpik spor dalı olarak kabul edilen spor dalları ve bunların tabi oldukları uluslararası spor federasyonları bir liste halinde yer almaktadır. Bunlar içinde örnek olarak *International Association of Athletics Federations (IAAF)*, *International Baseball Federation (IBAF)*,

olan bir uluslararası federasyon, iki yıl veya *IOC* Yönetim Kurulu tarafından tespit edilecek bir süreyle şartlı olarak tanınır. Bu süreler sona erdiğinde *IOC* tarafından yazılı bir onay verilmemişse, ilgili uluslararası federasyonun varlığı *IOC* nezdinde kendiliğinden sona ermiş olur. Uluslararası federasyonların tüzükleri, uygulamaları ve faaliyetlerinin Olimpiyat Ana Sözleşmesi ile uyumlu olması gerekir. Bunun yanında her uluslararası federasyon kendi bağımsızlığını ve tarafsızlığı sağlayacak önlemleri almakla yükümlüdür (m. 29). Uluslararası spor federasyonları, ilgili spor dalına ait kuralları belirlemek ve uygulamak, o spor dalının bütün dünyada gelişmesini sağlamak, Olimpiyat Oyunları'na katılabilme kıstaslarını belirlemek ve bunları onay için *IOC*'e sunmak, Olimpiyat Oyunları'nı düzenlemeye aday olan ülkelerin teknik yeterlilikleri konusunda görüş bildirmek, kendi spor dalında disiplinin sağlanmasına yönelik kuralları belirlemek ve uygulamak, kendi faaliyet alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözmek gibi konularda, genel bir ifadeyle kendi spor dalına ilişkin teknik ve idari düzenlemeleri yapma ve uygulama yetkisine sahiptir (m. 30/1, 30/2).

Bütün bunların yanında her ülkede, spor faaliyetlerinin düzenlenmesi, yönetilmesi ve organizasyonunu sağlamak üzere ulusal spor federasyonları (*National Federations, National Governing Bodies*) bulunmaktadır. Bu spor federasyonlarının o ülkedeki Milli Olimpiyat Komitesi tarafından tanınabilmesi ve bu komitenin üyesi olarak kabul edilebilmesi için, belli bir spor dalında, *IOC* tarafından tanınan bir uluslararası spor federasyonuna bağlı olarak faaliyet göstermesi ve bu faaliyetlerini hem Olimpiyat Ana Sözleşmesi hem de ilgili uluslararası spor federasyonun öngördüğü kurallara göre yürütmesi zorunludur (m. 33).

IOC, Milli Olimpiyat Komiteleri ile uluslararası spor federasyonlarını ve daha önce tanımış olduğu diğer spor birliklerini ve organizasyonlarını, eğer gerekli şartlar kaybedilmişse tanımaktan vazgeçebilir (m. 4/6).

II. SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (*THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORT*)

1. Kuruluşu ve Gelişimi

1980 yılından sonraki dönemde, profesyonel ve üst düzey spor alanında sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları, spor müsabakalarını

International Basketball Federation (FIBA), International Amateur Boxing Federation (AIBA), International Equestrian Federation (FEI) ve International Association Football Federation (FIFA) sayılabilir. Bunun yanında *IOC*, uluslararası spor federasyonları tarafından oluşturulan üst birlikleri de tanımaktadır. Örneğin *Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF), Association of the International Olympic Winter Sports Federations (AIOWF), Association of the IOC Recognized International Sports Federation (ARISF) ve General Association of International Sports Federation (GAISF)* bu nitelikteki üst birliklerdir. Bak.: "*Olympic Charter*", m. 4/3.

düzenleyenler ve sporda görev alan diğer kişiler arasındaki hukuki uyuşmazlıkların giderek arttığı gözlenmiştir. Özellikle uluslararası alanda gerçekleşen bu gelişme, o tarihe kadar spor hukuku uyuşmazlıklarını bağlayıcı şekilde çözüme bağlayacak bağımsız bir otoritenin bulunmaması sebebiyle, uluslararası spor organizasyonlarını bu konuda harekete geçmeye zorlamıştır. 1981 yılında *Juan Antonio Samaranch*'ın Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*) başkanı seçilmesinden sonra, sporu ilgilendiren konularda bağımsız bir yargılama sistemi oluşturma düşüncesi, takip eden yıl Roma'da toplanan *IOC* genel kurulunda ele alınmış ve o dönemde aynı zamanda *IOC* üyesi ve *The International Court of Justice in the Hague* hakimi olan *Keba Mbaye* tarafından başkanlığı üstlenilen bir komisyon, daha sonra *Court of Arbitration for Sport* adını alacak kuruluşun tüzüğünü hazırlama çalışmalarına başlamıştır. 1983 yılında *IOC*, *Court of Arbitration for Sport* için hazırlanan ve 30 Haziran 1984 tarihinde yürürlüğe girecek olan tüzüğü (*statutes*) onaylamıştır⁷. Bu şekilde sporu doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren uyuşmazlıkların, milletlerarası spor alanında en büyük otorite olan *IOC*'nin kurmuş olduğu *Court of Arbitration for Sport* tarafından tahkim yoluyla, esnek, spor hukukunun ihtiyaçlarına uygun, hızlı ve düşük maliyetle çözülmesi düşüncesi uygulamaya geçirilmiştir⁸.

1984 tarihli tüzük ile birlikte uygulamaya giren usul kuralları gereğince *CAS*, her biri *IOC*, uluslararası spor federasyonları, Milli Olimpiyat Komiteleri ve *IOC* başkanı tarafından seçilen onbeşer kişi olmak üzere toplam altmış kişiden oluşuyordu. Bu dönemde *CAS* tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin bütün masrafları *IOC* tarafından karşılanıyordu. Benzer şekilde *CAS* tüzüğü, ancak *IOC* yönetim kurulunun teklifi üzerine *IOC* genel kurulu tarafından değiştirilebiliyordu⁹.

1991 yılında *CAS* tarafından kabul edilen *Guide to Arbitration*'da yer alan bir tahkim şartı uluslararası spor federasyonlarının tüzüklerinde de yer almaya başlamıştır. Buna göre *CAS* tüzüğü ve uluslararası spor

⁷ BURGER, C.J.: Taking Sports out of the Courts: Alternative Dispute Resolution and the International Court of Arbitration for Sport, *Journal of Legal Aspects of Sport*, C. 10, S. 2, 2000, s. 123- 124; REEB, M.: The Court of Arbitration for Sport, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhst.htm> (26.05.2004); MCLAREN, R.H.: Introducing the Court of Arbitration for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games, *Marquette Sports Law Review*, C. 12, S. 1, 2001, s. 516; OSCHÜTZ, F.: Harmonization of Anti-Doping Code Through Arbitration: The Case Law of the Court of Arbitration for Sport, *Marquette Sports Law Review*, C. 12, S. 2, 2002, s. 676.

⁸ POLVINO, A.T.: Arbitration as Preventative Medicine for Olympic Ailments: The International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport and the Future for the Settlement of International Sporting Disputes, *Emory International Law Review*, C. 8, S. 1, 1994, s. 357; GARDINER, S.- FELIX, A.: Juridification of the Football Field: Strategies for Giving Law the Elbow, *Marquette Sports Law Journal*, C.5, S. 1, 1994, s. 215; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhst.htm> (26.05.2004).

⁹ Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhst.htm> (26.05.2004); Burger, s. 125.

federasyonları tarafından öngörülen kurallara ilişkin olarak ortaya çıkan ve ilgili federasyonlar tarafından dostane yöntemlerle çözüme bağlanamayan uyuşmazlıkların, devlet mahkemelerine müracaat edilmeksizin kesin olarak CAS tarafından karara bağlanacağı konusunda tarafların taahhütte bulunmaları bir tahkim şartı olarak öngörülmüştür. İlk olarak Uluslararası Binicilik Federasyonu (*International Equestrian Federation, FEI*)'nun kendi tüzüğüne dahil ettiği bu tahkim şartı, daha sonra diğer uluslararası spor federasyonlarının tüzüklerinde de yer almaya başlamış ve bu durum CAS tarafından görülen uyuşmazlıkların sayısında önemli bir artışa sebep olmuştur. Sporcuların milli takımlara seçilmesi, sözleşmeler, televizyon yayın hakları, sponsorluk, lisans gibi bir çok konuda ortaya çıkan uyuşmazlıkları karara bağlamaya başlayan CAS, özellikle temyiz düzeyinde dopinge ilgili uyuşmazlıklarda da son kararı veren bir makam haline gelmiştir¹⁰.

Spor uyuşmazlıklarının CAS tarafından çözüme bağlanması konusunda ortaya çıkan bu büyük artışa karşılık, CAS'ın IOC ile olan sıkı bağılılığı sebebiyle dünya spor camiasında CAS'ın bağımsızlığı konusunda ciddi tereddütler ortaya çıktığını da ifade etmek gerekir. Yukarıda da ifade edildiği gibi CAS'ın oluşumu, masraflarının karşılanması ve tüzüğünün değiştirilmesi konularında IOC'nin sahip olduğu yetkiler, CAS ile IOC arasında bir bütünlük olduğu izlenim ve görüşünün kuvvetlenmesine sebep olmuştur¹¹. Nitekim IAAF (*International Association of Athletics Federations*) ve FIFA (*Fédération Internationale de Football Association*) çok uzun süre CAS'ın yetkisini tanımamışlardır¹². *International Rugby Board (IRB)* ise hala CAS'ın yetkisini tanımamakta, kendisini ilgilendiren uyuşmazlıkların arabuluculuk (*mediation*) usulüyle çözümleneceğini kabul etmektedir¹³.

1992 yılında Uluslararası Binicilik Federasyonu (*International Equestrian Federation, FEI*) tarafından atında doping tespit edildiği için yarışmadan diskalifiye edilen ve ayrıca müsabakalardan men cezasına çarptırılan *Elmar Gundel*, FEI tüzüğünde yer alan tahkim şartına dayanarak,

¹⁰ NAFZIGER, J.A.R.: *International Sports Law as a Process for Resolving Disputes*, *International and Comparative Law Quarterly*, C. 45, S.1. Ocak 1996, s. 143; GARDINER, S.- FELIX, A.- O'LEARY, J.- JAMES, M.- WELCH, R.: *Sports Law*. London 1998, s. 245; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frnhist.htm> (26.05.2004).

¹¹ LEWIS, A.- TAYLOR, J.: *Sport: Law and Practice*. London 2003, s. 278; Raber, s. 83; Polvino, s. 362- 363.

¹² Bu iki federasyon, tüzüklerinde yapmış oldukları son değişikliklerle birlikte kendilerini ilgilendiren uyuşmazlıklar bakımından CAS'ın yetkili olduğunu kabul etmişlerdir. Bak.: FIFA Statutes, *Fédération Internationale de Football Association (FIFA)*, 19 October 2003, m. 59-61: <http://www.fifa.com/en/media/regulations.html> (16.04.2004); Constitution, *International Association of Athletics Federations (IAAF)*, November 2003, m. 15: <http://www.iaaf.org/newsfiles/9585.pdf>, (16.04.2004).

¹³ *Regulations Relating to the Game*, *International Rugby Board (IRB)*, April 2003, m. 19: http://www.irb.com/laws_regs/regs/index.cfm (16.04.2004).

CAS'a temyiz için müracaatta bulunmuştur. 15 Ekim 1992 tarihinde CAS tarafından verilen ve kısmen *Gundel* lehine olan kararla *Gundel*'in müsabakalardan men cezası üç aydan bir aya indirilmiştir¹⁴. Fakat bu karardan memnun olmayan *Gundel*, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee, IOC*) ve dolayısıyla CAS İsviçre Hukuku'na tabi olduğu için İsviçre Federal Mahkemesi'ne müracaat etmiştir. Bu davada *Gundel*, davalı Uluslararası Binicilik Federasyonu (*International Equestrian Federation, FEI*)'nin CAS'ın kuruluşunda ve fonksiyonlarını yerine getirmesinde etkili olduğunu ve bu sebeple CAS'ın İsviçre Hukuku gereğince bir tahkim mahkemesinin sahip olması gereken bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını yerine getirmediğini iddia etmiştir. İsviçre Federal Mahkemesi bu müracaat üzerine 15 mart 1993 tarihinde vermiş olduğu kararda¹⁵, CAS'ın, FEI'nin bir organı olmadığını, FEI tarafından CAS'a talimat verme imkanının bulunmadığını ve CAS'ta yer alan altmış üyeden sadece üçünün FEI tarafından belirlendiği hususlarını dikkate alarak *Gundel*'in temyiz istemini reddetmiş ve CAS'ın tarafsızlık ve bağımsızlık şartlarını yerine getiren gerçek bir tahkim mahkemesi olduğunu kabul etmiştir. Ancak Federal Mahkeme, kararında CAS ile IOC arasındaki bazı önemli bağlantılara da dikkat çekmiştir. CAS'ın finansal desteğinin bütünüyle IOC tarafından karşılanması, CAS tüzüğüne değiştirilmesinde IOC'nin yetkili olması ve IOC ile IOC başkanının CAS üyelerini belirlemede önemli bir yetkiye sahip bulunmaları sebebiyle, IOC'nin taraf olduğu uyuşmazlıklarda CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlık niteliğinin tartışmalı hale gelebileceği Federal Mahkeme tarafından ifade edilmiştir¹⁶.

İsviçre Federal Mahkemesi tarafından verilen bu karar üzerine, organizasyon ve finansman konularında CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlığını sağlayabilmek amacıyla CAS tüzüğünde ve diğer düzenlemelerde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler içinde en önemlisi, kuruluşundan o zamana kadar CAS için IOC tarafından sağlanan organizasyon ve finansman desteğini sağlamak üzere Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (*International Council of Arbitration for Sport, ICAS*)'nin kurulması olmuştur. Bu şekilde CAS'ın idari ve yargısal fonksiyonlarının birbirinden ayrılması sonucunda,

¹⁴ CAS tarafından verilen bu karar için, bak.: *Digest of CAS Awards 1986-1998* (Editor: REEB, M.), Berne 1998, CAS 92/63, *Gundel v FEI*.

¹⁵ Bu karar için, bak.: *Recueil Officiel des Arrêts du Tribunal Fédéral* (Official Digest of Federal Tribunal Judgements), 119 II 271. Adı geçen kararın Fransızca metni ve İtalyanca özeti için bak.: <http://clir.bger.ch/cgi-bin> (11.03.2004); İngilizce özeti için, bak.: *Olympic Review*, July-August 1993, s. 306 (http://www.aaflo.org/search/search_frmst.htm 13.04.2004).

¹⁶ Lewis-Taylor, s. 279-280; Oschütz, s. 677; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/fmhhist.htm> (26.05.2004); Burger, s. 125; Nafziger, *Process*, s. 142.

ICAS idare ve finansman görevlerini üstlenmiş, CAS ise sadece yargısal fonksiyonunu yerine getirmeye başlamıştır¹⁷.

CAS'ın yeni yapısı ve ICAS'ın kuruluşu, 22 Haziran 1994 tarihinde Paris'te kısaca "*Paris Agreement*" olarak bilinen "*Agreement concerning the constitution of the International Council of Arbitration for Sport*" isimli anlaşmanın, IOC, *Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF)*, *Association of the International Olympic Winter Sports Federations (AIOWF)* ve *Association of National Olympic Committees (ANOC)* gibi dünyada sporu temsil eden 31 en üst spor federasyonu ve organizasyonu tarafından imzalanmasıyla kabul edilmiştir¹⁸. Bu anlaşmanın imzalanmasından günümüze kadar bir çok uluslararası spor federasyonu ve Milli Olimpiyat Komitesi, CAS'ın yargılama yetkisini tanımış ve kendi tüzüklerine uyuşmazlıkların CAS tarafından karara bağlanacağına dair tahkim şartları koymaya başlamışlardır¹⁹.

2. Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (*The International Council of Arbitration for Sport*)

Spor Tahkim Mahkemesi (*Court of Arbitration for Sport, CAS*)'nin üst kuruluşu olan ve merkezi İsviçre *Lausanne*'da bulunan Milletlerarası Spor

¹⁷ Nafziger, *Process*, s. 144- 145; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26. 05.2004); Burger, s. 125. Bu görev paylaşımına rağmen, yine de tam bağımsız ve tarafsız bir yapıya sahip olmadığı düşüncesiyle CAS'ın yarı bağımsız (*semi-autonomous*) hale geldiği ifade edilmektedir. Bak.: Lewis-Taylor, s. 278. *Gundel* davası sonrasında gerçekleştirilen bir diğer önemli değişiklik de CAS bünyesinde iki ayrı tahkim biriminin oluşturularak, ilk derece uyuşmazlıkları çözmek üzere *Ordinary Arbitration Division*, spor federasyonları ve kuruluşları tarafından verilen kararları temyiz aşamasında çözüme bağlamak için de *Appeals Arbitration Division* kurulması olmuştur: Nafziger, *Process*, s. 145.

¹⁸ Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 245; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26. 05.2004).

¹⁹ Burger, s. 125; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26. 05.2004). Bütün bu değişiklikleri içeren yeni bir "*Code of Sports-related Arbitration*" hazırlanmış ve 22 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kısaca "*Code*" olarak ifade edilebilecek "*Code of Sports-related Arbitration*", CAS'ın organizasyonuna ve tahkim usulüne ilişkin kurallar içermektedir. Toplam olarak 69 maddeden oluşan bu "*Code*", "*The Statutes of bodies working for the settlement of sports-related disputes*" (m. S1- S26) ve "*Procedural Rules*" (m. R27- R69) olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. 1999 yılında bu "*Code*" içine, tarafsız bir üçüncü kişi aracılığı ile tarafların kendi aralarında görüşerek uyuşmazlığı resmi olmayan ve bağlayıcı nitelik taşımayan şekilde çözmelerini sağlamaya yönelik arabuluculuk (*mediation*) usulü de ilave edilmiştir. Bu sebeple "*Code*", ilk derece tahkim usulü (*The Ordinary Arbitration Procedure*), temyiz tahkim usulü (*The Appeals Arbitration Procedure*), tavsiye usulü (*Advisory Procedure*) ve arabuluculuk usulü (*Mediation Procedure*) olmak üzere dört ayrı usule ilişkin kurallar içermektedir. "*Code of Sports-related Arbitration*" için bak.: <http://www.tas-cas.org/en/code/frmco.htm> (26.05.2004).

Tahkim Konseyi (*The International Council of Arbitration for Sport, ICAS*)'nin görevi, spora ilişkin uyuşmazlıkların tahkim ve arabuluculuk yöntemleriyle çözülmesini kolaylaştırmak ve CAS'ın bağımsızlığı ile tarafların haklarını korumak amacıyla, CAS'ın yönetim ve finansman işlerini yürütmektir²⁰.

ICAS, her biri spor hukuku ve tahkim konusunda deneyimli veya uzman olan, 20 yüksek derecede hukukçu üyeden oluşur. Bu üyeler, her biri dörder adet olmak üzere Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee, IOC*), Uluslararası Spor Federasyonları (*International Sports Federations, IFs*) ve Milli Olimpiyat Komiteleri Birliği (*Association of National Olympic Committees, ANOC*) tarafından seçilir. Bu 12 üye bir araya gelerek 4 üye daha seçtikten sonra, 16 üye geri kalan dört üyeyi seçerler²¹. Dört yıl görev yapmak üzere seçilen ICAS üyeleri²², kendi üyeleri arasından, her biri dört yıllığına olmak üzere, IOC tarafından teklif edilen bir başkan, iki başkan yardımcısı, CAS'ın iki ana birimini oluşturan *Ordinary Arbitration Division* ve *Appeals Arbitration Division* için birer başkan ve başkan yardımcısı seçerler²³. ICAS başkanı, aynı zamanda CAS'ın da başkanıdır²⁴.

ICAS üyeleri seçildikten sonra yetkileri çerçevesinde, bütünüyle objektif ve bağımsız olarak görevlerini yerine getireceklerine ilişkin bir beyanname imzalayarak görevlerine başlarlar. Bu sebeple ICAS üyeleri, CAS hakem listesinde yer alamayacakları gibi, CAS tarafından yürütülmekte olan bir yargılamada hakem veya taraflardan birinin temsilcisi de olamazlar²⁵.

ICAS, "*Code of Sports-related Arbitration*"'ın kabul edilmesi veya değiştirilmesi, yukarıda sözü edilen başkan ve başkan yardımcılarının seçilmesi, CAS hakem ve arabulucu listesinin oluşturulması ve listenin değiştirilmesi, CAS'ın finansman desteğinin sağlanması, CAS bütçe ve hesaplarının onaylanması gibi görevleri yerine getirmektedir²⁶. ICAS, bu görevleri bizzat kendisi veya ICAS başkanı ve iki başkan yardımcısı ile *CAS Ordinary Arbitration Division* ve *Appeals Arbitration Division* başkan ve yardımcılarında oluşan yönetim kurulu (*board*) aracılığıyla yerine getirir. Ancak ICAS, "*Code*"'un değiştirilmesi, başkan ve başkan yardımcılarının seçilmesi, CAS bütçe ve hesaplarının onaylanması gibi görevleri, yönetim kurulu aracılığı ile değil bizzat kendisi yerine getirmekle yükümlüdür²⁷.

²⁰ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S2.

²¹ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S4.

²² "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S5.

²³ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S6/2.

²⁴ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S9.

²⁵ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S5.

²⁶ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S6.

²⁷ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. S7.

3. Yapısı ve Fonksiyonu

1983 yılında olimpik hareketin (*olympic movement*) desteğiyle kurulan ve bağımsız bir yapıya sahip olan CAS, kendi içinde oluşturduğu heyetler (*panel*) aracılığıyla, öncelikle dopinge ilişkin olmak üzere²⁸, sporu ilgilendiren bütün uyuşmazlıkları, spora özgü nitelikteki usul kuralları²⁹ çerçevesinde, tahkim ve arabuluculuk yöntemlerini kullanarak çözüme bağlama³⁰ ve uzun vadede ulusal ve uluslararası spor federasyonları ve spor kuruluşlarının usule ilişkin kuralları arasında uyum sağlama³¹ görevini üstlenmiştir.

Merkezi İsviçre *Lausanne*'da bulunan CAS, aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri (*New York*) ve Avustralya'da (*Sydney*) "Code" m. 6.8 gereğince kurulan idari bürolara sahiptir³². Avustralya ve Kuzey Amerika'da ikamet eden tarafların işlerini kolaylaştırmak amacıyla kurulmuş olan ve *Lausanne*'a bağlı olarak görev yapan bu bürolar, usule ilişkin işlemler bakımından bildirim kabul etme ve bildirimde bulunma yetkisine sahiptirler³³.

İlk Derece Tahkim Birimi (*Ordinary Arbitration Division, OAD*) ve Temyiz Tahkim Birimi (*Appeals Arbitration Division, AAD*) olmak üzere iki ana birimden oluşan CAS, buna bağlı olarak iki ayrı tahkim usulü uygulamaktadır. *OAD*, oluşturduğu hakem heyetleri (*panel*) aracılığıyla,

²⁸ Başlangıçta uluslararası spor federasyonlarının CAS'ın yargılama yetkisini tanımaları. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*) tarafından kabul edilen *Anti-Doping Code* etkisiyle gerçekleşmiştir. Bu *Code* gereğince, uluslararası spor federasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri. Uluslararası Olimpiyat Komitesi veya diğer spor kuruluşları tarafından dopinge ilişkin olarak verilen kararlara karşı CAS'ın temyiz mercii olarak tanınması konusunda *IOC* etkili olmuş ve CAS'ın yargılama yetkisi, dünyadaki hemen hemen bütün federasyonlar ve spor kuruluşları tarafından kabul edilmiştir. Ancak CAS'ın kabul edilmesine ve etkinlik kazanmasına yol açan bu gelişimi takiben CAS, sadece dopingle ilgili konularda değil sporu ilgilendiren bütün uyuşmazlıklarda yargılama yetkisini kabul ettirmiştir: Lewis-Taylor, s. 271-272; McLaren, s. 516.

²⁹ "Code of Sports-related Arbitration", m. R27 vd.

³⁰ Raber, s. 84; Lewis-Taylor, s. 278. Ayrıca bak.: "Code of Sports-related Arbitration", m. S12, R. 27. Teknik kurallar olarak ifade edilebilecek hakem kararıyla oyundan atılma veya müsabaka süresinin tutulması gibi, oyun ve müsabaka kurallarının uygulanmasına ilişkin itirazların, bu nitelikleri gereğince CAS'ın yargılama yetkisi içinde yer almadığını ifade etmek gerekir: Polvino, s. 359; Nafziger, Sports Law, s. 35; Nafziger, Process, s. 143.

³¹ Lewis-Taylor, s. 278; "CAS Guide to Arbitration", <http://www.tas-cas.org/en/guide/frmgui.htm> (26.05.2004), s. 4; <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhst.htm> (16.05.2004).

³² MOORE, C.: Sports Law and Litigation, Welwyn Garden City 2000, s. 230; Lewis-Taylor, s. 279; McLaren, s. 519; <http://www.tas-cas.org/en/present/frmpres.htm>, (16.05.2004).

³³ Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhst.htm> (26.05.2004); McLaren, s. 519- 520.

kendi önüne gelen ilk derecedeki uyuşmazlıklar hakkında karar verirken, AAD, spor federasyonları ve spor kuruluşları tarafından disipline ve diğer konulara ilişkin olarak verilen kararları temyiz makamı olarak karara bağlamaktadır³⁴.

Bütün tahkim usullerinde olduğu gibi CAS tarafından uygulanan tahkimde de bir uyuşmazlığın CAS tarafından çözüme bağlanacağına ilişkin olarak, uyuşmazlığın tarafları arasında önceden sözleşmeye konulmuş bir tahkim şartına (*prior agreement, arbitration clause*) veya uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra yapılmış bir tahkim anlaşmasına (*ex post facto agreement, arbitration agreement*) ihtiyaç vardır. Spor hukuku uyuşmazlıklarında tahkim şartı, neredeyse dünyadaki bütün spor federasyonları ve spor kuruluşlarının tüzük veya diğer düzenlemeleri içinde yer alan ve uyuşmazlıkların CAS tarafından temyiz makamı olarak karara bağlanacağına ilişkin hükümlerden de kaynaklanmaktadır³⁵.

CAS, tahkim yoluyla uyuşmazlıkların çözüme bağlanması yanında, daha sonra aşağıda ele alınacak olan, uyuşmazlıkların arabuluculuk (*mediation*) usulü çerçevesinde dostane yöntemlerle çözülmesi konusunda taraflara yardımcı olma, spora ilişkin hukuki sorunlar hakkında görüş verme ve belli spor organizasyonlarında geçici (*ad hoc*) mahkemeler kurarak o müsabakalara özgü uyuşmazlıkları süratli şekilde karara bağlama görevlerini de yerine getirmektedir.

Spor ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan bütün uyuşmazlıklar, karara bağlanması için CAS'a tevdi edilebilir³⁶. Bu uyuşmazlıklar, televizyon yayın hakları, spor malzemelerine ilişkin satım sözleşmeleri, sponsorluk ve lisansa ilişkin ticari nitelikteki uyuşmazlıklar da dahil olmak üzere,

³⁴ "Code of Sports-related Arbitration", m. S20. Genel uygulama dikkate alındığında, CAS tarafından temyiz derecesinde yapılan yargılamanın, ilk derece yargılamasına göre daha fazla olduğu görülmektedir: Lewis-Taylor, s. 279; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26. 05.2004).

³⁵ Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 245; Oschütz, s. 677; Raber, s. 84; Moore, s. 230; Lewis-Taylor, s. 279. Ayrıca bak.: "Code of Sports-related Arbitration", m. S20 ve "CAS Guide to Arbitration", s. 10.

³⁶ "Code of Sports-related Arbitration", m. S2, S12 R27. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s. 10. CAS kurulduğu ve görev yapmaya başladığı tarihten bu yana sadece sporu ilgilendiren uyuşmazlıklar bakımından yargılama faaliyetini yürütmekte, spora ilişkin olmayan uyuşmazlıklar konusunda yargılama yetkisi olmadığına dair kararlar vermektedir: Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26. 05.2004). Eski tüzükte yer alan ve özel hukuk niteliği taşıyan uyuşmazlıkların (*disputes of a private nature*) CAS tarafından karara bağlanabileceğine ilişkin düzenleme (m. 4), 22 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe giren ve halen uygulanmakta olan "Code of Sports-related Arbitration" da bulunmamaktadır. Buna karşılık "CAS Guide to Arbitration" da (s. 10) eski tüzükte yer alan bu düzenlemeye ilişkin bazı ifadeler rastlanmaktadır. Eski tüzüğün sözü edilen 4. maddesi için bak.: Nafziger, Process, s. 143; Polvino, s. 359; Raber, s. 84, dn. 75.

sporcuların milli takımlara seçilmesi, sporculara müsabakalardan men cezası verilmesi, sporcular veya teknik yöneticiler ile spor kulüpleri veya menajerler arasındaki sözleşmelerin ifası ve ihlali, tazminat yükümlülükleri, sporcu transferleri, belli bir müsabakaya ilişkin olarak sporcuların vatandaşlık durumu, doping ve diğer konulardaki disiplin uygulamaları gibi sporla ilgili bütün konularda söz konusu olabilir³⁷.

Sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları ve spor kuruluşları, spor organizasyonunu gerçekleştiren kişiler, sponsorlar, televizyon şirketleri, spor malzemesi imalatçıları gibi tüm gerçek veya tüzel kişiler CAS' a müracaat etme imkanına sahiptirler³⁸.

4. Hakem Listesinin Oluşturulması ve Hakemlerin Seçilmesi

Daha önce de ifade edildiği gibi ICAS'ın en önemli görevlerinden biri CAS hakem listesini oluşturmaktır³⁹. Her dört yılda bir ICAS tarafından yenilenen ve en az 150 hakem isminin bulunması gereken bu liste, takip eden yılın 1 Ocak tarihinden itibaren yürürlüğe girer. Hakemlerin listede yer almalarına ilişkin herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır⁴⁰. Bu listede hakem olarak yer alan kişilerin hukuk eğitimi almış, spor hukuku ve/veya milletlerarası tahkim konusunda yetkin, genel olarak spor hakkında bilgi sahibi olması ve CAS'ın çalışma dilleri olan İngilizce veya Fransızca'dan birini iyi derecede bilmesi gerekir. ICAS, hakem listesini oluştururken bazı kurallara uymak zorundadır. ICAS'ın oluşturulmasına benzer özellikler taşıyan bu yöntem gereğince, hakemler her biri toplam hakem sayısının 1/5'i olmak üzere IOC, Uluslararası Federasyonlar ve Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından teklif edilen kişiler arasından seçilir. Bu şekilde bir araya gelen 3/5 oranındaki hakemler diğer 1/5'i ve son olarak ortaya çıkan hakem grubu da son 1/5'i seçerler⁴¹. Atamaları yapıldıktan sonra hakemler (ve arabulucular), "Code" hükümleriyle uyumlu olarak, bütünüyle bağımsız ve objektif şekilde görevlerini yerine getireceklerine dair bir taahhütname imzalamak zorundadırlar⁴². Hakemler CAS birimlerinin sadece birinde görev yapmak üzere seçilmezler. İlk derede tahkimde (*Ordinary Arbitration Division*) görev alabilecekleri gibi temyiz aşamasındaki bir uyuşmazlıkta da

³⁷ Nafziger, Process, s. 143; Burger, s. 124; Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 245; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26.05.2004); <http://www.tas-cas.org/en/present/frmpres.htm> (16.05.2004).

³⁸ Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 245; McLaren, s. 517; Nafziger, Process, s. 143; <http://www.tas-cas.org/en/present/frmpres.htm> (16.05.2004). Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s.11.

³⁹ "Code of Sports-related Arbitration", m. S6/3.

⁴⁰ "Code of Sports-related Arbitration", m. S13. Aynı madde gereğince en az 50 kişilik bir arabulucu listesi oluşturulması da gerekmektedir.

⁴¹ "Code of Sports-related Arbitration", m. S14.

⁴² "Code of Sports-related Arbitration", m. S18.

(*Appeals Arbitration Division*) hakemlik yapabilirler⁴³. Hakemler sır saklama yükümlülüğü altında buldukları için, taraflara, uyuşmazlığa ve uygulanan usule ilişkin herhangi bir bilgiyi üçüncü kişilere açıklayamazlar⁴⁴.

Tahkim yargılamasını yürütecek olan hakemlerin seçilmesi usulü ve sayısı uyuşmazlığın ilk derece veya temyiz aşamasında olmasına göre değişmektedir.

İlk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılaması, CAS hakem listesi içinden seçilen bir veya üç hakem tarafından yürütülür. Eğer tahkim anlaşmasında hakemlerin sayısına ilişkin bir hüküm yoksa, ilk derece tahkim biriminin (*Ordinary Arbitration Division*) başkanı, uyuşmazlık konusunun miktarını ve muhtevasını dikkate alarak hakem sayısını tespit eder⁴⁵. Taraflar hakemlerin seçim yöntemi hakkında anlaşma imkanına sahip olmalarına rağmen böyle bir anlaşma mevcut değilse, "Code"da yer alan hükümler gereğince hakemler tayin edilir. Buna göre tahkim anlaşması veya ilgili birim başkanının kararı gereğince bir tek hakemin tayin edilmesi gereken durumlarda, taraflar belli bir süre içinde bu hakemi anlaşma yoluyla belirleyip CAS içinde faaliyet gösteren ofise (*Court Office*) bildirmezlerse birim başkanı bu belirlemeyi yapar. Buna karşılık tahkim anlaşması veya birim başkanının kararı gereğince üç hakemin tayin edilmesi gerekiyorsa, her iki taraf da belli bir süre içinde CAS listesinden seçmek suretiyle hakemlerini belirleyip ofise bildirmek zorundadır. Taraflar bunu kendileri yapmazlarsa, birim başkanı tarafların yerine hakemleri belirler. Tahkim heyetinin başkanı olacak üçüncü hakemi seçmek zorunda olan bu iki hakem, üçüncü hakemin tespiti konusunda anlaşamazlarsa, birim başkanı hakemlerin yerine üçüncü hakemi tespit eder. Taraflarca belirlenen hakem veya hakemler ancak birim başkanının onayından sonra atanmış olurlar. Hakem veya hakem heyeti bu şekilde belirlendikten sonra ofis, dava dosyasını hakeme veya hakem heyetine teslim eder⁴⁶.

Temyiz aşamasındaki tahkim (*Appeals Arbitration*) yargılaması, kural olarak üç hakemden oluşan bir hakem heyeti tarafından yürütülür. Ancak temyiz talebinde bulunan kişi, temyiz müracaatını yaparken taraflar arasında temyiz incelemesinin tek hakem tarafından yürütüleceğine ilişkin bir anlaşmanın bulunduğunu belgelerse veya temyiz birimi başkanı dava konusunun acil olduğu ve bu sebeple tek hakem tarafından görülmesi gerektiği kanaatine varırsa, temyiz yargılaması tek hakem tarafından yürütülür⁴⁷. Yargılamanın tek hakem tarafından yürütülmesi gereken bu gibi durumlarda hakemi tespit etme yetkisi birim başkanına aittir. Bunun yanında

⁴³ "Code of Sports-related Arbitration", m. S18.

⁴⁴ "Code of Sports-related Arbitration", m. S19.

⁴⁵ "Code of Sports-related Arbitration", m. R40.1.

⁴⁶ "Code of Sports-related Arbitration", m. R40.1, R40.2, R.40.3.

⁴⁷ "Code of Sports-related Arbitration", m. R50.

teyiz incelemesinin üç hakem tarafından yapılması gereken durumlarda, taraflar kendi hakemlerini seçme imkanına sahip olmalarına rağmen, heyet başkanlığını yürütecek üçüncü hakem doğrudan birim başkanı tarafından seçilir. Taraflarca belirlenen hakemler ancak birim başkanının onayından sonra atanmış olurlar. Hakem veya hakem heyeti bu şekilde belirlendikten sonra ofis, dava dosyasını hakeme veya hakem heyetine teslim eder⁴⁸.

Eğer davacı veya davalı taraf birden fazla kişiden oluşuyorsa, hakemlerin belirlenmesine ilişkin özel kuralların uygulandığını belirtmek gerekir⁴⁹.

Hakemler görevlerini yaparken bağımsız ve tarafsız hareket etmekle yükümlü oldukları için, taraflardan biriyle veya uyuşmazlık konusuyla hiçbir bağlantılarının bulunmaması gerekir. Eğer böyle bir durum varsa hakemin bunu derhal açıklaması zorunludur. Eğer bir hakemin tarafsızlığını ortadan kaldıracak haklı gerekçeler varsa, bu durumun öğrenildiği tarihten itibaren 7 gün içinde, hakemin taraflarca reddedilmesi de mümkündür. Bu konuda son kararı verme yetkisi ICAS yönetim kuruluna aittir⁵⁰.

5. Yargılama Usulü

CAS'ın merkezi *Lausanne* olduğu için hakem heyetleri de yargılama işlemlerini kural olarak *Lausanne*'da gerçekleştirirler. Ancak şartlar gerekli kılıyorsa, tarafların her biriyle bir değerlendirme yapıldıktan sonra, hakem heyeti başkanı veya dosya henüz hakem heyetine teslim edilmemişse ilgili birim başkanı, yargılamanın *Lausanne* dışında bir başka yerde yapılmasına da karar verebilir⁵¹. Bununla birlikte, yargılama işlemleri filli olarak nerede yürütülürse yürütülsün, CAS'ın hukuki merkezi *Lausanne* olduğu için tahkim yargılamasının tabi olduğu hukuk (*lex arbitri*) İsviçre hukukudur ve bu da CAS tarafından yapılan bütün yargılamalarda uygulanan usulün birbiriyle uyumlu ve tarafların ikamet ettikleri yere göre değişmeyecek şekilde objektif olarak gerçekleşmesini sağlamaktadır⁵².

Yargılama faaliyetlerinde İngilizce veya Fransızca dillerinden biri kullanılır. Eğer taraflar bu iki dilden hangisinin kullanılacağı konusunda anlaşmaya varamazlarsa, hakem heyeti başkanı veya henüz dosya hakem heyetine teslim edilmemişse ilgili birim başkanı, davanın tüm şartlarını

⁴⁸ "Code of Sports-related Arbitration", m. R54.

⁴⁹ Bak.: "Code of Sports-related Arbitration", m. R41/1, R54.

⁵⁰ "Code of Sports-related Arbitration", m. R33, R34. Bir hakemin belli şartlar altında görevden alınması veya yerine bir başka hakemin atanması da mümkündür. Bak.: "Code of Sports-related Arbitration", m. R35, R36.

⁵¹ "Code of Sports-related Arbitration", m. R28.

⁵² Lewis-Taylor, s. 279; Oschütz, s. 678- 679. Aynı kural, olimpiyatlarda ve belli spor organizasyonlarında görev yapmak üzere kurulan geçici tahkim mahkemeleri (*Ad Hoc Division of CAS*) için de geçerlidir: Oschütz, s. 679, dn. 27.

dikkate alarak bu konuda bir karar verir. Bu aşamadan sonra yargılama işlemlerinde tespit edilen bu dil kullanılır. Ancak taraflar ve hakem heyetinin birlikte verecekleri karar üzerine diğer dilin kullanılması da mümkündür. Bundan başka taraflar bu iki dil dışında bir başka dilin kullanılması konusunda anlaşarak bunu hakem heyetine bildirdikleri takdirde, hakem heyetinin de bunu kabul etmesi şartıyla, yargılama bu dil üzerinden yürütülebilir. Bu durumda hakem heyeti tercüme masraflarının taraflarca karşılanmasını kararlaştırabilir⁵³.

Taraflar yargılama sırasında, hukukçu olan veya olmayan bir kişiden yardım alabilecekleri gibi, bu kişileri temsilci olarak da tayin edebilirler⁵⁴.

Tahkim için müracaat edilmediği sürece taraflardan biri CAS'tan, sadece tahkim yargılamasına başlandıktan sonra talep edilmesi mümkün olan geçici hukuki koruma tedbirlerinin uygulanmasını isteyemez. İlk derece veya temyiz aşamasında tahkim müracaatı yapıldıktan sonra, taraflardan birinin talebi üzerine, henüz dava dosyası hakem heyetine teslim edilmediği süre içinde ilgili birim başkanı, dosya teslim edildikten sonra ise hakem heyeti geçici hukuki koruma tedbirlerinin uygulanmasına karar verebilir. Taraflardan biri bu tür bir talepte bulunduğu, karşı taraf 10 gün veya durumun gereğine göre tespit edilen daha kısa bir süre içinde dinlenmek üzere çağrılır ve bundan sonra konuyla ilgili karar verilir. Çok acil durumlarda ise karşı taraf daha sonra dinlenmek şartıyla konuyla ilgili derhal karar verilebilir⁵⁵.

CAS tarafından yapılan tahkim yargılamasında uygulanan usulü, ilk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) ve temyiz aşamasındaki tahkim (*Appeals Arbitration*) bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

İlk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılaması, davacının CAS'a yaptığı yazılı müracaat ile başlar⁵⁶. Bu müracaat ofis (*Court Office*) tarafından davalıya gönderilir ve davalıdan, belli bir süre içinde, uyuşmazlığa uygulanacak hukuk, CAS listesinden hakem seçimi ve davaya

⁵³ "Code of Sports-related Arbitration", m. R29.

⁵⁴ "Code of Sports-related Arbitration", m. R30. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s.13.

⁵⁵ "Code of Sports-related Arbitration", m. R37.

⁵⁶ Bu yazılı müracaatta davalının adı ve adresi, CAS' a çözüm için müracaat edilen soruna ilişkin olayların ve hukuki dayanakların kısa açıklaması, CAS'tan talep edilen çözüm tarzı, tahkim şartını içeren bir belge ve CAS hakem listesinden seçilen bir hakem ismi yer almaktadır. Ayrıca müracaat anında, tahkime konu olan uyuşmazlığın değerine göre hesaplanan CAS idari hizmetler ücreti ile hakemlerin masrafları ve ücretlerini içeren tutarın *Court Office* ücreti olarak ödenmesi gerekir: "Code of Sports-related Arbitration", m. R38. Bu aşamada delillerin ve tanık isimlerinin belirtilmesi zorunlu değildir: "CAS Guide to Arbitration", s.14.

cevap konularında bildirimde bulunması istenir⁵⁷. Bu aşamada yukarıda açıklanan kurallar gereğince hakemlerin ataması yapılır. Hakem heyeti önündeki yargılama yazılı ve sözlü olmak üzere birbirini takip eden iki aşamadan oluşur. Yazılı aşama, iddia ve savunmaları içeren dilekçelerin bir veya şartlar gerektiriyorsa iki defa karşılıklı olarak değişimi şeklinde gerçekleşir. Bu aşamada taraflar, dava dosyası henüz hakem heyetine teslim edilmeden önceki dönemde ileri sürmemiş oldukları iddia ve savunmalarını ileri sürebilirler. Bu anlamda davacı taraf, tahkime müracaat için verilen ilk dilekçede, davalı taraf ise buna karşılık olarak verdiği ilk savunma dilekçesinde belirtmediği hususları, hakem heyeti önündeki yazılı aşamada gündeme getirebilir. Bundan sonra karşı tarafın rızası olmaksızın yeni iddia ve savunmada bulunamaz. Taraflar bu aşamada iddia ve savunmalarının dayandığı yazılı delillerini de karşılıklı olarak sunarlar. Bundan sonra taraflar, karşı tarafın rızası olmadıkça veya hakem heyeti tarafından bazı istisnai durumlarda izin verilmediği sürece yeni yazılı delil sunamazlar. Ayrıca taraflar yazılı aşamada, dinlenmesini istedikleri tanık ve uzmanların isimleri ile diğer tüm ispat vasıtalarını bildirirler⁵⁸. Yazılı aşama sona erdikten sonra hakem heyeti başkanı bir duruşma günü tespit eder. Genel olarak sadece bir kere yapılan bu duruşmada hakemler, tarafları, tanıkları, uzmanları ve son söz davalıya ait olmak üzere tarafların iddia ve savunmalarını dinler. Duruşma, taraflar aksini kararlaştırmadıkları sürece gizli celse (*in camera*) şeklinde yapılır. Duruşmada zabıt (*the minutes*) tutulabilir⁵⁹.

Temyiz aşamasındaki tahkim (*Appeals Arbitration*) yargılaması, temyiz talebinde bulunacak kişinin CAS'a yazılı olarak müracaat etmesiyle başlar⁶⁰. Daha önce de açıklandığı gibi, bir spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen bir kararın CAS nezdinde temyiz edilebilmesi için, ya ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşunun tüzüğünde bu konuda bir hüküm

⁵⁷ Davalı bu cevapta, savunmasının kısa özetini, CAS'ın yargılama yetkisine ilişkin itirazlarını ve varsa karşı iddialarını ileri sürer: "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R39.

⁵⁸ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R44/1.

⁵⁹ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R44/2. İlk derece tahkim yargılaması bütünüyle gizli nitelik taşımaktadır. Taraflar, hakemler ve CAS, uyuşmazlık konusu veya usule ilişkin bilgi ve olayları üçüncü kişilere açıklayamazlar. Eğer kararın niteliği gereği açıklanması gerekmiyorsa veya taraflar aksi yönde bir anlaşma yapmamışlarsa, yargılama sonucunda verilen karar da kamuya açıklanamaz: "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R43.

⁶⁰ Bu yazılı müracaatta davalının adı ve adresi, temyiz edilen kararın bir kopyası, temyiz eden kişinin CAS'tan talep ettiği çözüm tarzı, CAS listesinden seçilen bir hakem ismi, temyiz edilen kararın icrasının durdurulmasına yönelik talep ve CAS'ın temyiz için yetkili bulunduğuna ilişkin ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşunun tüzük maddesi veya tarafların bu konuda yapmış oldukları tahkim anlaşmasının bir örneği yer alır. Disiplin cezalarına ilişkin temyiz yargılaması kural olarak ücretsiz olmakla birlikte, müracaat anında *Court Office* ücreti olarak SFr.500 (İsviçre Frankı) ödenir: "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R48.

olması ya da böyle bir hüküm bulunmadığı durumlarda taraflar arasında daha sonra yapılmış bir tahkim anlaşmasının bulunması ve ayrıca temyiz talebinde bulunan kişinin o spor federasyonu veya spor kuruluşu içinde yer alan hukuki itiraz yollarının tümünü tüketmiş olması gerekmektedir⁶¹. Eğer kararı temyiz edilen spor federasyonu veya spor kuruluşunun tüzüğünde temyiz süresine ilişkin bir düzenleme yoksa veya taraflar arasındaki tahkim anlaşmasında temyiz süresiyle ilgili bir hüküm bulunmuyorsa, temyiz süresi, temyiz edilen kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren 21 gündür⁶². Süresi içinde temyiz talebinde bulunan davacı, temyiz süresinin sona ermesini takip eden 10 gün içinde temyize konu olan olayların ve hukuki dayanakların kısa açıklamasının yapılarak bütün delillerin belirtildiği bir temyiz dilekçesini CAS'a sunmak zorundadır. Bunun yanında temyiz eden kişi, dinlenmesini istediği tanık ve uzmanların isimleri ile diğer tüm ispat vasıtalarını bildirir⁶³. Temyiz müracaatı ofis (*Court Office*) tarafından karşı tarafa gönderilir. Bu aşamada birim başkanı hakem heyetinin oluşturulmasıyla ilgili işlemleri yapmaya başlar ve gerekli olan durumlarda müracaat üzerine geçici hukuki koruma tedbirleri konusunda karar verir⁶⁴. Karşı taraf kendisine yapılan tebligatı takip eden 20 gün içinde CAS'a vereceği cevapta, davacının temyiz iddialarına karşı savunmasını, CAS'ın yargılama yetkisine ilişkin itirazlarını, karşı taleplerini, bütün delillerini, dinlenmesini istediği tanık ve uzmanların isimleri ile diğer tüm ispat vasıtalarını bildirmekle yükümlüdür. Kendisine verilen süre içinde bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen davacıya karşı yargılama yürütülür ve karar verilir⁶⁵. Temyiz iddiaları ve buna verilen

⁶¹ "Code of Sports-related Arbitration", m. R47. Uluslararası Bisiklet Federasyonu (*International Cycling Union, UCI*) tarafından uygulanan anti-doping kuralları (*Anti-doping Examination Regulations*) gereğince, ulusal bir federasyonun verdiği karara yapılan itiraz hakkında UCI tarafından karar verilmeden CAS'a temyiz müracaatında bulunulması mümkün olduğu için, CAS önüne bu şekilde gelen bir davada hakemler, mevcut kurallar gereğince bu tür bir temyiz söz konusu olup olamayacağı konusunda tereddüt etmişlerdir. Sonuç olarak davayı kabul edip karara bağlayan hakemler, bu tür bir itiraz hakkında öncelikle UCI tarafından karar verildikten sonra CAS'a temyiz incelemesi için müracaat edilmesinin daha uygun olacağını kararlarında ifade etmişlerdir (*International Cycling Union v. Jogert, No.97/176*): Oschütz, s. 677- 678.

⁶² "Code of Sports-related Arbitration", m. R49.

⁶³ "Code of Sports-related Arbitration", m. R51.

⁶⁴ "Code of Sports-related Arbitration", m. R52. Eğer temyize konu olan kararı veren spor federasyonu veya spor kuruluşunun düzenlemelerinde, temyizle birlikte kararın icrasının duracağına ilişkin bir düzenleme varsa, davacının temyiz talebinde bulunmasıyla birlikte kararın icrası temyiz incelemesinin sonuçlanmasına kadar kendiliğinden ertelenmiş olur. Buna karşılık, sözü edilen spor federasyonu veya spor kuruluşunun düzenlemelerinde bu tür bir hüküm bulunmuyorsa, kararın temyiz edilmesi, icranın kendiliğinden durması sonucunu doğurmaz. Bu durumda tarafların, temyiz birimi başkanından veya dosya hakem heyetine teslim edilmişse hakem heyeti başkanından bu konuda karar vermesi için talepte bulunması gerekir: "CAS Guide to Arbitration", s.20.

⁶⁵ "Code of Sports-related Arbitration", m. R55.

cevaplar ileri sürüldükten sonra, taraflar arasında bir anlaşma bulunmazsa veya hakem heyeti başkanı istisnai bazı durumlarda aksi yönde karar vermezse, taraflar için yeni iddialarda bulunma ve yeni delillere dayanma imkanı ortadan kalkar⁶⁶. Dava dosyası hakem heyetinin önüne geldikten sonra heyet başkanı tarafların, tanıkların ve uzmanların dinlenmesi için bir duruşma günü tespit eder. Hakem heyeti maddi olayları ve hukuk kurallarının uygulanmasını bütünüyle yeniden değerlendirme yetkisine sahiptir. Temyiz edilen kararın yerine yeni bir karar verilebileceği gibi, kararın iptali veya yeniden görüşülmek üzere geri gönderilmesi de mümkündür. Duruşma, taraflar aksini kararlaştırmadıkları sürece gizli celse şeklinde yapılır⁶⁷. Temyiz yargılamasının, müracaat tarihinden itibaren 4 ay içinde tamamlanarak kararın taraflara tebliğ edilmesi gerekir⁶⁸.

6. Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi

Taraflar aralarındaki uyuşmazlığa uygulanacak hukuku tespit etme konusunda tam bir serbestiye sahiptirler⁶⁹. Bu seçim, tahkim şartı içeren sözleşmede önceden yapılmış olabileceği gibi, tahkim anlaşmasının sonradan yapılması durumunda bu anlaşmada da yer alabilir. Bu konuda taraflarca bir seçim yapılmamışsa, ilk derece ve temyiz yargılaması bakımından farklı hükümler karşımıza çıkmaktadır.

İlk derece yargılamasında taraflar uyuşmazlığa uygulanacak hukuku belirlememişlerse, uyuşmazlık hakem heyeti tarafından İsviçre hukukuna göre çözüme bağlanır. Bunun yanında taraflar hakem heyetinden uyuşmazlık hakkında hakkaniyete göre (*ex aequo et bono*) karar verilmesini de isteyebilirler⁷⁰.

Buna karşılık temyiz yargılamasında taraflar uyuşmazlığa uygulanacak hukuku belirlememişlerse, hakem heyeti öncelikle temyize konu olan kararı veren spor federasyonu veya spor kuruluşunun kurallarını dikkate alarak karar verir. Buna karşılık, bu kurallarda hukuki sorunları çözmeye yönelik

⁶⁶ "Code of Sports-related Arbitration", m. R56.

⁶⁷ "Code of Sports-related Arbitration", m. R57. Temyiz aşamasındaki tahkim yargılamasının gizliliğine ilişkin olarak "Code" da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Spor federasyonlarının veya spor kuruluşlarının tüzüklerinde yer alan tahkim şartına ilişkin düzenlemelerde veya taraflar arasında daha sonra yapılan tahkim anlaşmasında aksi öngörülmediği sürece, taraflar aralarındaki uyuşmazlığa ait bilgileri açıklayabilirler. Buna karşılık hakemler, hakem olma nitelikleri gereğince öğrendikleri konuları üçüncü kişilere açıklayamazlar. Bunun yanında taraflar aksi yönde anlaşma yapmamışlarsa CAS, kararın tamamını veya özetini yayımlayabilir: "CAS Guide to Arbitration", s. 21.

⁶⁸ Ancak hakem heyeti başkanı tarafından yapılan gerekçeli talep üzerine, bu süre temyiz birimi başkanı tarafından uzatılabilir: "Code of Sports-related Arbitration", m. R59.

⁶⁹ "Code of Sports-related Arbitration", m. R45, R58.

⁷⁰ "Code of Sports-related Arbitration", m. R45.

kurallar bulunmuyorsa, ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşunun merkezinin bulunduğu ülke hukuku uygulanarak uyuşmazlık hakkında karar verilir⁷¹.

7. Karar

Yargılama sonucunda karar, çoğunlukla, her bir hakem farklı görüşte olduğu için çoğunluğun sağlanmadığı durumlarda ise doğrudan doğruya heyet başkanı tarafından verilir. Tek hakemin yargılamayı yürüttüğü durumlarda doğal olarak hakemin kendisi uyuşmazlık hakkında karar verir. Karar yazılı olarak verilir ve hakem veya hakemler tarafından imzalanır. Karar imzalanmadan önce CAS genel sekreterine teslim edilir. Genel sekreter, şekle ilişkin konularda düzeltme yapabilir veya temel ilke sorunları hakkında hakem heyetine uyarıda bulunabilir⁷². Hakem heyeti gerekçeli karar yazılmadan önce kararın taraflara tebliğ edilmesine karar verebilir. Bu tür bir yazılı bildirimden sonra kararın icra edilebilmesi mümkündür⁷³.

CAS tarafından uygulanan kuralların dayanağı olan “*Code of Sports-related Arbitration*” ve “*CAS Guide to Arbitration*”’da, yapılan yargılama sonucunda CAS tarafından ne tür kararlar verilebileceğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. CAS uygulamasına bakıldığında, hakem yargılaması sonucunda verilen kararların genellikle uyuşmazlığın niteliğine göre, taraflardan biri lehine tazminata hükmetme, spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen kararın iptali, temyiz edilen karar yerine yeni bir karar verme, yeniden görüşülmek üzere kararı spor federasyonu veya spor kuruluşuna geri gönderme, verilen cezayı kaldırma, azaltma hatta artırma, geçici koruma yolları çerçevesinde spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen kararların icrasını durdurma şeklinde olduğu görülmektedir⁷⁴.

Bütünüyle gizli nitelik taşıyan ilk derece yargılaması sonucunda verilen karar, eğer niteliği gereği açıklanması gerekmiyorsa veya taraflar aksi yönde bir anlaşma yapmamışlarsa, kamuya açıklanamaz⁷⁵. Buna karşılık temyiz yargılaması sonucunda verilen kararın, taraflar aksi yönde anlaşma yapmamışlarsa, CAS tarafından tamamının veya özütünün yayınlanması ya da kısa bir basın açıklamasının yapılması mümkündür⁷⁶.

⁷¹ “*Code of Sports-related Arbitration*”, m. R58; <http://www.tas-cas.org/en/present/fmpres.htm> (26.05.2004). Ayrıca bak.: “*CAS Guide to Arbitration*”, s. 20.

⁷² “*Code of Sports-related Arbitration*”, m. R46, R59. Ayrıca bak.: “*CAS Guide to Arbitration*”, s. 17, 20.

⁷³ “*Code of Sports-related Arbitration*”, m. R59. Ayrıca bak.: “*CAS Guide to Arbitration*”, s. 20- 21.

⁷⁴ Lewis-Taylor, s.283.

⁷⁵ “*Code of Sports-related Arbitration*”, m. R43.

⁷⁶ “*Code of Sports-related Arbitration*”, m. R59.

CAS Court Office tarafından tebliğ edilen karar, taraflar için nihai ve bağlayıcı bir karar niteliğindedir. Kural olarak bu karara itiraz edilemez ve temyiz yoluna gidilemez. Ancak 1987 tarihli İsviçre Federal Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu'nun 190. maddesi gereğince, hakem kararlarına karşı çok istisnai bazı durumlarda İsviçre Federal Mahkemesi'ne temyiz müracaatında bulunulabilir. Buna göre, mahkemenin gerektiği şekilde oluşturulmaması, yargılama yetkisine ilişkin hata, talep edilen bir şeye karar vermeme ya da talep edilmeyen bir şeye hükmetme, yargılamada eşit muamele görme veya savunma hakkının ihlali ve verilen kararın kamu düzenine uygun olmaması gibi sebeplerle hakem kararları temyiz edilebilir. Bu tür sorunlar içeren bir kararın, tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde temyiz edilmesi gerekir. Bununla birlikte, İsviçre'de ikametgahı (*domicile*), mutad meskeni (*habitual residence*) veya ticari işletmesi (*business establishment*) olmayan taraflar, başlangıçta yapacakları bir anlaşma ile hakem kararlarının temyize tabi olmayacağını kararlaştırabilirler⁷⁷.

Buna karşılık, ilk derece veya temyiz derecesinde verilen karar zor anlaşılır, eksik, muğlak ise veya karar kendi içinde veya gerekçesi ile birlikte değerlendirildiğinde çelişkili hususlar ortaya çıkıyorsa ya da karar yazım veya hesap hataları içeriyorsa taraflar kararın yorumlanması için CAS'a müracaat edebilirler⁷⁸.

Eğer taraflardan biri verilen kararın gereğini kendi isteğiyle yerine getirmese, karşı taraf kararın icra edileceği ülke mahkemesine müracaat ederek icrasını sağlayabilir. Bu konuda 10.06.1958 tarihli *New York Konvansiyonu* (*Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*)'nun, hakem kararlarının tanınması ve icra edilebilmesi bakımından büyük kolaylıklar ve faydalar sağladığını ifade etmek gerekir⁷⁹.

8. Ad Hoc (Geçici, Özel Amaçlı) Tahkim Mahkemeleri

ICAS, 1996 yılında sadece *Atlanta Olimpiyat Oyunları* süresi içinde ortaya çıkan uyuşmazlıkları 24 saat gibi kısa bir süre içinde karara bağlamak üzere geçici bir Spor Tahkim Mahkemesi (*The Ad Hoc Division of the CAS* veya kısaca *AHD*) kurmuştur⁸⁰. İki başkandan ve oyunlar devam ettiği sürece

⁷⁷ "Code of Sports-related Arbitration", m. R46, R59. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s.17.

⁷⁸ "Code of Sports-related Arbitration", m. R63.

⁷⁹ Lewis-Taylor, s. 265; International Trade Center: Arbitration and ADR, How to Settle International Business Disputes, Trade Law Series, Geneva 2001, s. 167. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s. 17.

⁸⁰ Daha önceki olimpiyatlarda altın ve gümüş madalya kazanmış olan Amerikalı atlet *Harry L. ("Butch") Reynolds* hakkında, 1990 yılında *Monaco*'da düzenlenen müsabakalar esnasında doping kullandığı tespit edildiği için *IAFF (International Association of Athletics*

olimpiyat şehrinde bulunan 12 hakemden oluşan AHD, olimpiyat oyunlarında yer alan tüm sporcular, yetkililer, antrenörler, federasyonlar ve tüm diğer katılımcılar arasındaki toplam altı uyuşmazlığı basit ve esnek bir usul çerçevesinde, ücretsiz olarak çözüme bağlamıştır. 1998 yılında ICAS tarafından iki AHD daha kurulmuştur. Bunların ilki *Nagano*'da düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları, ikincisi ise *Kuala Lumpur*'da düzenlenen *commonwealth* oyunlarında görev yapmıştır. Bu iki AHD *Atlanta* olimpiyatlarında olduğu gibi organize edilmiş ve uygulanan usul de hemen hemen aynı olmuştur. Ancak *Atlanta*'dan farklı olarak bu oyunlarda 6 hakem görev almıştır. 2000 yılında Avrupa Futbol Birliği (UEFA) tarafından Belçika ve Hollanda'da organize edilen Avrupa futbol şampiyonasında da kendisine müracaat edilen AHD, aynı yıl düzenlenen *Sydney* Olimpiyat Oyunları'nda da kurulmuş ve *Atlanta* olimpiyatlarına benzer şekilde görev yaparak olimpiyat oyunları süresi içinde 15 davayı karara bağlamıştır. Bütün bunların yanında *Salt Lake City* Kış Olimpiyat Oyunları ve *Manchester*'da düzenlenen *commonwealth* oyunlarında da bu oyunlar devam ettiği süre boyunca AHD'lerin görev yaptığı görülmüştür⁸¹.

Sözü edilen bu spor organizasyonlarının her biri için ayrı ayrı kurulan ve sadece bu organizasyonlar devam ettiği süre içinde görev yapan AHD'lerin görev süresi ve yetkisi spor müsabakalarının tamamlanmasıyla sona ermektedir. Bu yüzden bir spor organizasyonunda görev yapacak bir AHD'nin oluşumu, çalışma esasları ve uygulanacak usul ile ilgili olarak her spor organizasyonu için özel kurallar belirlenmektedir. Bu anlamda örneğin *Manchester*'da düzenlenen *commonwealth* oyunlarında kurulan AHD için *Arbitration Rules for the XVII Commonwealth Games in Manchester*; *Salt Lake City* Kış Olimpiyat Oyunları'nda kurulan AHD için *Arbitration Rules for the XIX Olympic Winter Games in Salt Lake City* adı altında sadece bu spor organizasyonlarına özgü tahkim kuralları belirlenmiştir. Ancak bütün olimpiyat oyunlarında kurulacak AHD'ler için geçerli olacak şekilde hazırlanan *Arbitration Rules for the Olympic Games*⁸² içinde yer alan kurallar, olimpiyatlar dışındaki spor organizasyonlarında görev yapacak AHD'lerin kuruluşu, çalışma esasları ve uygulanacak usul hakkında da bazı

Federations) tarafından iki yıl süreyle müsabakalardan men cezası verilmiştir. Bu karar üzerine *Reynolds* tarafından Amerikan mahkemelerine açılan davalar ve müracaat edilen diğer hukuki yollar yıllarca devam etmiş ve bu da hem *IAAF* hem de *Reynolds* için büyük zaman ve para kaybı ve sıkıntı kaynağı olmuştur. Bu tür örneklerin *Atlanta* Olimpiyat Oyunları öncesinde de tekrarlanmaması düşüncesiyle ilk olarak *Atlanta* olimpiyatları öncesinde bu mahkemeler kurulmuştur. *Reynolds* olayı ile ilgili ayrıntılı bilgi için, bak.: Nafziger, *Process*, s. 134 vd.; Raber, s. 76- 77; Polvino, s. 352 vd.

⁸¹ Lewis-Taylor, s. 279; Reeb, <http://www.tas-cas.org/en/histoire/frmhist.htm> (26.05.2004); McLaren, s. 521; Oschütz, s. 676- 677.

⁸² 14 Ekim 2003 tarihinde ICAS tarafından *Olympic Charter* m. 74 gereğince *Yeni Delhi*'de kabul edilen ve *Code of Sports-related Arbitration*'ın tamamlayıcı parçası olan bu tahkim kuralları için bak.: <http://www.tas-cas.org/en/regle/frmregle.htm> (26.05.2004).

genel düzenleme ve hükümler içermektedir. Bu sebeple sadece olimpiyat oyunları için geçerli olmak üzere kabul edilmiş olan ve aşağıdaki incelemelere esas teşkil eden bu kurallar, olimpiyatlar dışındaki spor organizasyonlarında görev yapan *AHD*'lerin çalışma esasları hakkında da bilgi vermektedir.

ICAS tarafından olimpiyatlar sebebiyle ortaya çıkan uyuşmazlıkları⁸³ tahkim yoluyla çözmesi amacıyla, o dönemdeki Olimpiyat Oyunları için ayrıca ve özel olarak kurulması gereken *AHD*'lerde görev yapacak hakemlerin listesi, *CAS* hakem listesi esas alınarak *ICAS* tarafından hazırlanır. Ayrıca bu *AHD* için bir başkan atanır ve bir de mahkeme ofisi (*court office*) kurulur⁸⁴. Olimpiyatlara katılan tüm sporculardan *AHD* (*Ad Hoc Division of CAS*) tarafından verilecek kararların kesin ve bağlayıcı olduğunu kabul ettiklerine ve *AHD* dışında başka bir mahkemeden dava veya diğer herhangi bir hukuki yolla talepte bulunmayacaklarına ilişkin bir taahhütname alınmaktadır⁸⁵. *IOC*, Milli Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Federasyon veya Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi tarafından alınan kararlara karşı tahkim müracaatında bulunmak isteyen kişi, öncelikle bu spor kuruluşlarının kendi kuralları içinde yer alan hukuki itiraz yollarını son aşamaya kadar kullanmış olmalıdır. Ancak bu yolların tüketilmesi, *AHD* tarafından yapılacak temyiz incelemesini ve verilecek kararı etkisiz hale getirecek şekilde uzun zaman alacaksa bu şart aranmaz⁸⁶. *CAS* tarafından gerçekleştirilen ilk derece ve temyiz yargılamasından oldukça farklı olan *AHD* yargılama usulüne hakim olan en önemli özellik kararların süratli şekilde alınmasıdır. Daha önce hazırlanmış olan bir müracaat formunun ilgili kişi tarafından doldurulması ile gerçekleşen tahkim talebi üzerine *AHD* başkanı tarafından özel hakem listesi esas alınarak oluşturulan üç kişilik hakem heyeti⁸⁷, belli bir usul çerçevesinde iddia ve savunmaları değerlendirerek 24 saat içinde karar verir⁸⁸. Yargılama sonucunda verilen karar kesin ve bağlayıcı nitelikte bir karar olduğu için temyiz edilemez, karara itiraz edilemez ve bu sebeple kararın gereği hemen icra edilir⁸⁹.

⁸³ Genellikle *CAS*'ın yargılama yetkisi, milli takımların oluşturulması, *IOC* veya uluslararası federasyonlar tarafından sporculara verilen müsabakalardan men cezaları, doping uygulamaları, oyunlara ilişkin reklam sorunları gibi uyuşmazlıklar hakkında *AHD*'ler tarafından verilen bu kararların "*lex sportiva*" adı altında spora ilişkin bazı genel kurallar ve ilkeler oluşturmaya yönelik olduğu ifade edilmektedir. Bak.: McLaren, s. 12 vd.

⁸⁴ "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*", m. 2, 3.

⁸⁵ Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 247; Moore, s. 230; McLaren, s. 517, dn. 6.

⁸⁶ "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*", m. 1.

⁸⁷ Gerekli görülen durumlarda *AHD* başkanı, uyuşmazlığın tek hakem tarafından görülmesine de karar verebilir: "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*", m. 11/2.

⁸⁸ Ancak bazı istisnai durumlarda bu süre *AHD* başkanı tarafından uzatılabilir: "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*". m. 18.

⁸⁹ "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*", m. 21.

AHD'lerin günümüze kadar ortaya koymuş olduğu başarılı uygulama, CAS'ın bütün dünyadaki sporcular, spor organizasyonları ve basın tarafından tanınmasını sağlamış ve bu anlamda CAS'ın gelişiminde büyük katkısı olmuştur.

9. CAS Tarafından Sunulan Diğer Hizmetler

Tahkim yanında diğer bazı yöntemlerin de sporla ilgili uyuşmazlıkların çözüme bağlanması konusunda CAS tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Her şeyden önce CAS, uzlaştırma (*conciliation*) yöntemi çerçevesinde taraflar arasındaki uyuşmazlığı çözebilir. Buna göre ilk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılamasında dava dosyası henüz hakem heyetine teslim edilmeden önceki aşamada birim başkanı veya dosya hakem heyetine teslim edildikten sonra hakem heyeti tarafından her zaman uyuşmazlığın uzlaştırma yoluyla çözülmesi mümkündür. Bu yöntem sonucunda taraflar bir anlaşmaya varabilirlerse, yine tarafların rıza göstermesi şartıyla, ulaşılmış olan bu anlaşma hakem kararı şeklinde verilebilir⁹⁰.

Bunun yanında CAS, sporla ilgili uyuşmazlıklar bakımından arabuluculuk (*mediation*) hizmeti de sunmaktadır. ICAS tarafından belirlenen özel kurallar (*CAS Mediation Rules*)⁹¹ çerçevesinde yürütülen arabuluculuk, sporla ilgili bir uyuşmazlığın bir arabulucu yardımıyla çözülmesi konusunda tarafların anlaşmaları⁹² ve birbirlerine uyuşmazlık hakkında iyi niyetle müzakereler yapmayı taahhüt ettikleri, resmi ve bağlayıcı nitelikte olmayan bir yöntemdir⁹³. CAS arabuluculuk hizmeti, sadece ilk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılamasına tabi olan uyuşmazlıklar için söz konusu olabilir. Bu yüzden özellikle spor federasyonları veya spor kuruluşları tarafından verilen ve temyiz

⁹⁰ "Code of Sports-related Arbitration", m. R42. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s. 15. Arabuluculuk (*mediation*) yöntemine benzer nitelikler taşıyan uzlaştırma (*conciliation*) yönteminde tarafsız bir üçüncü kişi, herhangi bir çözüm tarzına zorlama yetkisi olmaksızın tarafların bir anlaşmaya ulaşmalarına yardımcı olmaktadır. Bu anlamda uzlaştırıcı durumunda olan kişi, uyuşmazlığın sınırlarının belirlenmesi, çözüme ilişkin alternatifler oluşturulması, anlaşma yapma konusunda tavsiyelerde bulunulması gibi konularda bir uzman olarak taraflara yol gösterir ve tavsiyelerde bulunur: Raber, s. 87, dn. 118; <http://www.iama.org.au/conciliation.htm> (22.02.2004); <http://www.goodbyecourts.com/arbpage4.html> (22.02.2004).

⁹¹ Bu kurallar için bak.: <http://www.tas-cas.org/en/mediat/frmmediat.htm> (26.05.2004).

⁹² Taraflar arasında mevcut olan veya ileride ortaya çıkması muhtemel bulunan sporla ilgili bir uyuşmazlığın CAS arabuluculuk hizmeti aracılığıyla çözülmesi konusunda yapılan anlaşma, bir sözleşmede yer alan arabuluculuk şartı şeklinde olabileceği gibi, uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra yapılan ayrı bir arabuluculuk anlaşması olarak da karşımıza çıkabilir: "CAS Mediation Rules", m. 2. Bu anlaşmaların ne şekilde yapılacağına ilişkin model anlaşma metinleri "CAS Mediation Rules" ekinde bulunmaktadır.

⁹³ "CAS Mediation Rules", m. 1/1.

yargılamasına (*Appeal Arbitration*) tabi olan disiplin kararlarına yapılan itirazların arabuluculuk yoluyla çözülmesi mümkün değildir⁹⁴. Bir uyuşmazlığın CAS tarafından arabuluculuk yoluyla çözülmesini isteyen taraf, CAS'a (*Court Office*) bu konuda yazılı bir müracaatta bulunur. Taraflar ICAS tarafından oluşturulan arabulucular listesinde⁹⁵ yer alan bir kişinin kendileri için arabulucu olmaları konusunda anlaşabilirler. Taraflar bu konuda anlaşamazlarsa arabulucu, CAS başkanı tarafından tayin edilir⁹⁶. Arabuluculuk faaliyeti yürütülürken uygulanacak usulü taraflar belirleyebilirler. Bu konuda taraflar arasında bir anlaşma sağlanmadığı takdirde arabuluculuk usulünü arabulucu bizzat belirler⁹⁷. Arabulucu, tarafların anlaşması suretiyle uyuşmazlığın çözülmesi konusunda gerekli ve uygun bulduğu yöntemleri uygulayabilir. Bu anlamda arabulucu, uyuşmazlığa konu olan hususları belirlemek, tarafların uyuşmazlık hakkında görüşmelerde bulunmalarını sağlamak ve çözüm önerileri geliştirmek gibi faaliyetlerde bulunur. Bununla birlikte arabulucu, tarafları veya taraflardan birini bir çözüm tarzını benimsemeye zorlayamaz⁹⁸. Eğer arabuluculuk faaliyetleri sonunda taraflar arasında bir anlaşma sağlanırsa, arabulucu tarafından bir anlaşma metni hazırlanır ve bu metin arabulucu ve taraflarca imzalanır⁹⁹. Buna karşılık arabuluculuk sonucunda bir anlaşma sağlanamazsa, taraflar uyuşmazlığın tahkimle çözülmesi yoluna müracaat edebilirler¹⁰⁰. Arabuluculuk masrafları, aksi yönde karar vermemişlerse taraflar arasında eşit olarak paylaşılır¹⁰¹.

CAS tarafından sunulan son hizmet, kendisine yapılan müracaat üzerine tavsiye niteliğinde görüş bildirmektir. Bu hizmet sadece IOC, Uluslararası Federasyonlar, Milli Olimpiyat Komiteleri, IOC tarafından tanınan spor birlikleri ve olimpiyat oyunları organizasyon komitelerine (*OCOG*) sunulmaktadır. Bu kuruluşlar sporla ilgili tüm hukuki sorunlar hakkında tavsiye kararı almak üzere CAS'a müracaat edebilirler. Tavsiye kararı verilmesini kolaylaştıracak nitelikteki belgelerin de teslim edilmesiyle

⁹⁴ "CAS Mediation Rules", m. 1/2.

⁹⁵ En az 50 kişinin bulunması gereken bu liste, dört yıl süreyle görev yapmak üzere, CAS hakem listesinde yer alan veya bu listede bulunmayan kişilerden oluşturulur: "CAS Mediation Rules", m. 5.

⁹⁶ "CAS Mediation Rules", m. 6. Bu maddede, arabuluculuk işlemlerinin hızlı bir şekilde yürütülmesi için gerekli zamanı ayırma yükümlülüğü altında olan arabulucunun, aynı zamanda tarafsız ve objektif hareket etmek zorunda olduğu öngörülmüş ve aksi durumda neler yapılabileceği belirtilmiştir.

⁹⁷ "CAS Mediation Rules", m. 8.

⁹⁸ "CAS Mediation Rules", m. 9.

⁹⁹ "CAS Mediation Rules", m. 12.

¹⁰⁰ "CAS Mediation Rules", m. 13. Aynı madde gereğince, uyuşmazlığın anlaşma yoluyla sona ermediği durumlarda arabulucu, taraflar arasındaki aynı uyuşmazlığa ilişkin olarak hakemlik yapamaz.

¹⁰¹ "CAS Mediation Rules", m. 14.

birlikte yapılan müracaat¹⁰² üzerine CAS başkanı, danışılan konunun görüş bildirmeye uygun olup olmadığını değerlendirir. Başkan yapılan müracaatı uygun bulursa, CAS hakem listesinden seçeceği bir kişiye veya üç kişilik bir heyete, değerlendirmeleri ve bir görüş hazırlamaları için soruyu formüle ederek teslim eder. Hazırlanan görüş, bunu talep edenin kabul etmesi şartıyla yayınlanabilir. Bu şekilde CAS tarafından verilen görüş hakem kararı niteliğinde değildir ve bağlayıcılık vasfı da taşımaz¹⁰³.

III. CAS TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN ÖZELLİKLERİ

Her ne kadar ICAS'ın oluşumu ve CAS hakem listesinin belirlenmesinde belli ölçüde etkileri olsa da esas olarak IOC ve uluslararası spor federasyonlarından bağımsız bir yapıya sahip bulunan ve kendi kuralları gereğince tarafsızlık ve bağımsızlıklarını sağladığı hakemler aracılığıyla tahkim yargılamasını yürüten CAS tarafından spor uyuşmazlıkları hakkında verilen kararların bazı özellikler taşıdığı görülmektedir.

1. Kararların İstikrarlı ve Birbiriyle Uyumlu Olması

Spora özgü uyuşmazlıkların, belli usul kurallarına bağlı olarak, spor dünyasının ihtiyaçları çerçevesinde çözülebilmesini sağlamak amacıyla kurulan CAS, oluşturmuş olduğu bu sistem içinde uyuşmazlıklar hakkında doğru ve birbiriyle uyumlu kararlar verilmesine yönelik uygun bir ortam hazırlamıştır.

Özellikle milletlerarası unsur taşıyan spor hukuku uyuşmazlıklarında, yetkili mahkeme ile uygulanacak hukuku ve yargılama usulünü belirleme konusunda bir çok sorun söz konusu olabileceği gibi, çeşitli ülke mahkemeleri tarafından spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü konusunda verilecek kararların birbirinden farklı olması, aynı spor dalında farklı ülkelerde faaliyet gösteren spor hukuku sùjeleri arasında eşit ve adil olmayan sonuçların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Benzer şekilde, tarafları ve niteliği aynı olan bir uyuşmazlığın çeşitli devlet mahkemeleri tarafından farklı şekillerde karara bağlanması durumunda, önemli bir hukuki

¹⁰² CAS tarafından görüş vermesi istenilen olay, ileride CAS tahkim usulü önüne gelme ihtimali bulunan bir uyuşmazlığa ilişkinse, bu durumun da müracaat anında belirtilmesi gerekir: Lewis-Taylor, s. 285.

¹⁰³ "Code of Sports-related Arbitration", m. R60- R62; "CAS Guide to Arbitration", s. 22. CAS tarafından sunulan bu hizmetin çok fazla kullanılmadığını ifade etmek gerekir. Örneğin 1995-2000 dönemi içinde sadece 11 olay için CAS'tan görüş bildirmesi istenmiştir. Bu görüşler, vatandaşlığın değişmesi durumunda ortaya çıkan bekleme süresi, profesyonel bisiklet takımlarının uluslararası federasyonla olan doğrudan ilişkisi ve yüzme kıyafetlerinin uluslararası federasyon kurallarıyla uyumuna ilişkin olmuştur: Lewis-taylor, s. 285.

karmaşanın ortaya çıkması kaçınılmazdır. Oyun ve müsabaka kuralları bakımından bütün dünyada büyük bir uyum ve istikrarın söz konusu olduğu sporda, sporu ilgilendiren uyuşmazlıkların çözüme bağlanması konusunda da aynı uyum ve istikrarı sağlama amacıyla olan CAS, ulusal sınırları aşacak şekilde spora özgü bazı genel ilkeler ve kurallar oluşturarak bunları uygulamaktadır. Bu bakımdan dünyada bütün spor dallarını kapsayacak şekilde, sporla ilgili uyuşmazlıkların çözüme bağlanması alanında faaliyet gösteren tek kuruluş olan CAS'ı, uyuşmazlığın tarafları bu uyuşmazlığın çözümünü için yetkili kıldığı takdirde, yetkili mahkeme ile uygulanacak hukuku ve yargılama usulünü belirleme konusundaki sorunlar ortadan kalkmakta, bağımsız ve tarafsız hakemler aracılığıyla verilen kararlar sayesinde, aynı uyuşmazlığa ilişkin olarak farklı mahkemeler tarafından farklı şekillerde karar verilmesi ihtimali söz konusu olmamakta ve sonuç olarak sporu ilgilendiren uyuşmazlıkların çözümünde istikrarlı ve birbiriyle uyumlu kararların verilmesi mümkün olmaktadır¹⁰⁴.

2. Kararların Uzman Kişiler Tarafından Verilmesi

Spora özgü kavram ve ilkelere ve genel olarak sporun ihtiyaçlarına bütünüyle yabancı kişi veya mahkemeler tarafından sporu ilgilendiren bir uyuşmazlık hakkında karar verilmesi durumunda, sporun yapısına ve ihtiyaçlarına uygun olmayan çözüm tarzlarının ortaya çıkması kuvvetle muhtemeldir. Nitekim uygulamada, sporu ilgilendiren uyuşmazlıkların oldukça karmaşık unsurlar içerdiği ve herhangi bir hukukçunun sahip olmadığı veya sahip olma ihtiyacı hissetmediği özel bir takım hukuki bilgiler çerçevesinde çözüme bağlanması gerektiği görülmektedir. CAS tarafından uygulanan tahkim yönteminde, sporla ilgili bir uyuşmazlığın tarafları, uyuşmazlığı çözüme bağlayacak hakem veya hakemleri, spor ve hukuk alanında uzmanlık ve güvenilirlik gibi niteliklere sahip kişilerden oluşan CAS hakem listesi içinden belirleme yetkisine sahiptirler. Bu şekilde sözü edilen niteliklere sahip olan hakemler tarafından tahkim yargılaması sonucunda ulaşılan çözüm tarzları, sporun mahiyetine ve ihtiyaçlarına uygun düşmekte ve bu da verilen kararların taraflar için adil, etkili ve gerçekçi, uygulanma kabiliyetine sahip, anlaşılır ve güvenilir olmasını sağlamaktadır¹⁰⁵.

¹⁰⁴ Lewis-Taylor, s. 263-264; Moore, s. 228; Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 244; "CAS Guide to Arbitration", s. 7. Ancak CAS yargılamasına hakim olan gizlilik ilkesi gereğince yargıtama faaliyetinin kapalı oturumlar şeklinde yapılması ve kararların bir bölümünün yayınlanmaması sebebiyle, CAS tarafından verilen kararlar arasında bir istikrar ve uyum bulunup bulunmadığı konusunda tam bir tespitin yapılamadığını ileri süren yazarlar da mevcuttur. Bak.: Raber, s. 95.

¹⁰⁵ Raber, s. 94; Lewis-Taylor, s. 264- 265; Gardiner- Felix- O'Leary- James- Welch, s. 244; "CAS Guide to Arbitration", s. 7.

3. Kararların Süratli Şekilde Verilmesi

Sporla ilgili uyuşmazlıklar hakkında, bu uyuşmazlıkların sahip olduğu bazı özel nitelikler dolayısıyla, hukukun diğer alanlarındaki uyuşmazlıklara göre çok daha süratli şekilde karar verilmesi gerekmektedir. Her şeyden önce, özellikle elit sporcuların spor yapma süresinin oldukça kısa olduğu dikkate alındığında, bu sporcu hakkında verilecek müsabakalara belli bir süreyle katılmama şeklindeki cezaya ilişkin itiraz eğer kısa süre içinde karara bağlanamayacak olursa, bu sporcunun oldukça uzun aralıklarla düzenlenen olimpiyatlar ve dünya şampiyonaları gibi önemli spor organizasyonlarına katılamaması sonucu ortaya çıkabilecektir. Bunun yanında, belli bir müsabakaya hazırlanırken form durumunu yükselten bir sporcuya verilen ve hazırlandığı müsabaka dönemini kapsayan bir ceza hakkında süratli şekilde karar verilememesi durumunda, ileride aynı form düzeyini belki de hiç yakalayamayacak olan bu sporcu için telafisi mümkün olmayan sonuçlar söz konusu olabilecektir. O halde bu tür durumlarda uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin olarak ortaya çıkabilecek gecikmeler, yargılama sonucunda verilecek kararı bütünüyle anlamsız ve uygulanamaz hale getirebilmektedir. Ayrıca bir sporcunun belli bir spor müsabakasını içine alacak şekilde cezalandırılmasına yönelik karar gecikmeyle iptal edilecek olursa, yarışmaya katılabileseydi sonucu değiştirebilecek olan bu sporcunun müsabakalara katılmasının haksız olarak alınan bir kararla engellenmesi, o müsabakadaki sonuçların geçerliliği hakkında da ciddi tereddütler uyandırabilecektir. Benzer şekilde bir sporcu hakkında karar alan spor federasyonunun da bu karara yapılan itirazın bir an önce karara bağlanması konusunda menfaati bulunmaktadır¹⁰⁶.

Bütün bu sebepler gereğince çok kısa süreler içinde çözüme bağlanması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkan spor hukuku uyuşmazlıklarının bu ihtiyacı devlet mahkemelerinin karşılamaktan uzak olduğu gerçeği dikkate alındığında, CAS tarafından oldukça basit ve esnek bir usul çerçevesinde süratle gerçekleştirilen yargılama sonucunda verilen kararların sporla ilgili uyuşmazlıklar bakımından büyük önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Özellikle CAS tarafından uygulanan usul kurallarında iddia ve cevap verme süreleri ile karar verme süresinin açıkça belirlenmiş olması, uyuşmazlıklar hakkında kısa süre içinde karar verilmesini sağlamaya yöneliktir¹⁰⁷. Ayrıca karar verileceye kadar geçen süre içinde uygulanması mümkün olan geçici hukuki

¹⁰⁶ Raber, s. 88; Lewis-Taylor, s. 264; "CAS Guide to Arbitration", s. 8.

¹⁰⁷ "CAS Guide to Arbitration", s. 8. CAS tarafından uygulanan usul kurallarında belli süreler öngörülmesi olmasına rağmen, bu sürelere uyulmaması durumunda zorlayıcı ve cezai tedbirler bulunmaması sebebiyle bu kuralların eleştirildiği de görülmektedir. Bak.: Raber, s. 92.

koruma yolları da spor hukukunun süratle karar alma ihtiyacına hizmet etmektedir¹⁰⁸.

Son olarak, yukarıda da ayrıntılı olarak üzerinde durulduğu gibi, ICAS tarafından Olimpiyat Oyunları ve diğer spor organizasyonları öncesinde kurulan ve bu organizasyonlar devam ettiği süre içinde faaliyet gösteren özel nitelikteki geçici tahkim mahkemeleri (*Ad Hoc Division of CAS*), müsabakalara ilişkin olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkları çok kısa süreler içinde çözmekte ve bu örnek de bu tür uyuşmazlıkların çözümü bakımından sürat ve çabukluğun taşıdığı önemi açıkça ortaya koymaktadır¹⁰⁹.

4. Yargılama Masraflarının Yüksek Olmaması

Tahkim yoluyla uyuşmazlıkların çözülmesinin, devlet mahkemelerine göre daha az masraflı olduğu genellikle ifade edilmesine¹¹⁰ rağmen, gerçekte tahkimde uygulanan usulün mahkemelerde uygulanan usule büyük ölçüde benzediği ve ayrıca tarafların tahkimi organize eden kuruluşa ve hakemlere masraf ve ücret adı altında ödeme yaptıkları görülmektedir¹¹¹. Örneğin CAS tarafından yapılan ilk derece tahkim yargılamasında, uyuşmazlık konusunun değerine göre tespit edilen bir idari masraf ile hakem masrafları ve ücretlerini içeren bir tutarın müracaat anında ödenmesi gerekir. Aynı şekilde tanık ve bilirkişi masrafları da taraflarca karşılanır.

Buna karşılık sporla ilgili uyuşmazlıkların çözümünde dünya spor camiasına maliyeti yüksek olmayan bir yargılama sistemi oluşturmayı amaçlayan CAS'ın, bunu sağlamak amacıyla kendi düzenlemelerinde bazı hükümlere yer verdiği ve bazı tedbirler aldığı görülmektedir. Öncelikle CAS, gerek ilk derece gerek temyiz yargılamasına müracaat ücretini düşük tutmaktadır¹¹². Bundan başka, gerekli gördüğü durumlarda yazılı delilleri yeterli görerek sözlü aşamaya geçmeden karar verme olanağına sahip olan hakem heyeti¹¹³, bunu uyguladığı takdirde masraflar oldukça azalmaktadır¹¹⁴. Yargılama masraflarını azaltan bir diğer husus, yargılamanın *Lausanne* dışında bir başka yerde yapılması konusunda tarafların anlaşma yapmalarının mümkün olmasıdır¹¹⁵. CAS hakem listesinde yer alan kişilerin

¹⁰⁸ "CAS Guide to Arbitration", s. 8.

¹⁰⁹ Lewis-Taylor, s. 264.

¹¹⁰ Center for Democracy and Governance, *Alternative Dispute Resolution Practitioners' Guide*, Technical Publication Series, Washington, March 1998, s. 3; Moore, s. 228; Gardiner-Felix-O'Leary-James-Welch, s. 244; Lewis-Taylor, s. 265.

¹¹¹ Lewis-Taylor, s. 265.

¹¹² Bu müracaat ücreti (*registration cost*) SFr.500 (İsviçre Frankı)'dır: "Code of Sports-related Arbitration", m. R64/1; "CAS Guide to Arbitration", s. 26.

¹¹³ "Code of Sports-related Arbitration", m. R44/1.

¹¹⁴ Raber, s. 92.

¹¹⁵ "Code of Sports-related Arbitration", m. R28. Bu şekilde hakemler, taraflar, tanıklar ve bilirkişilerin ulaşım masrafları azalmış olmaktadır: Raber, s. 92.

spor hukuku ve tahkim alanında uzman olan kişilerden oluşması sebebiyle, normal mahkemelerde çok daha fazla ihtiyaç duyulan bilirkişi dinlenmesine yönelik masraflar da büyük ölçüde azalmaktadır¹¹⁶. Bütün bunların yanında disiplin cezalarına yönelik temyiz itirazları kural olarak ücretsizdir. Bu durumda hakem masrafları ve ücretleri ile CAS'ın idari masrafları bizzat CAS tarafından karşılanır¹¹⁷. Son olarak Olimpiyat Oyunları ve diğer spor organizasyonlarında görev yapmak üzere kurulan özel nitelikteki geçici tahkim mahkemelerinin (*Ad Hoc Division of CAS*) de ücretsiz olarak hizmet verdiğini belirtmek gerekir¹¹⁸.

5. Kararların Kesin ve İcra Edilebilir Olması

Devlet mahkemeleri tarafından yapılan yargılamada kararın kesinleşmesi için birden fazla aşamadan geçmesi gerekirken, CAS tahkim usulü çerçevesinde tek aşamadan oluşan yargılama sonucunda verilen karar kesin karar (*res judicata*) niteliğine sahiptir. Sporla ilgili bir uyuşmazlığın bir defada ve kesin olarak çözüme bağlanması için CAS tarafından uygulanan tahkim yolunu tercih eden taraflar, yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan istisnai durumlar dışında, tahkim sonucunda verilen karara karşı hukuki itiraz yollarına müracaat edemezler¹¹⁹.

CAS tarafından verilen hakem kararlarının sahip olduğu bir diğer önemli özellik ise bu kararların derhal icra edilebilmesidir. Hakem kararlarının tanınması ve icra edilebilmesi bakımından büyük kolaylıklar ve

¹¹⁶ SAMUEL, A.- GEARHART, R.: *Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport*, *Journal of International Arbitration*, C.6, 1989, s. 41; Raber, s. 92.

¹¹⁷ "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R65/1. Bununla birlikte temyize müracaat eden kişi SFr.500 (İsviçre frankı) yatırmak zorundadır. Ayrıca şartlar gerektiriyorsa temyiz birimi başkanı, kendiliğinden veya hakem heyetinden gelen talep üzerine, yargılama masrafları ile hakem ücretlerinin hesaplanması ve bunların taraflar arasında paylaşılmasına yönelik R64/4 ve R64/5 maddelerinin temyiz yargılamasında da uygulanmasına karar verebilir: "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R65/2, R65/4.

¹¹⁸ Bununla birlikte taraflar, temsil, tanık ve bilirkişileri masraflarını kendileri karşılamak zorundadır: "*CAS Arbitration Rules for the Olympic Games*", m. 22.

¹¹⁹ 1987 tarihli İsviçre Federal Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu'nun 190. maddesi gereğince, hakem kararları, mahkemenin gerektiği şekilde oluşturulmaması, yargılama yetkisine ilişkin hata, talep edilen bir şeye karar vermeme ya da talep edilmeyen bir şeye hükmetme, yargılamada eşit muamele görme veya savunma hakkının ihlali ve verilen kararın kamu düzenine uygun olmaması gibi sebeplerle, kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde İsviçre Federal Mahkemesi'nde temyiz edilebilir. Bununla birlikte, taraflar İsviçre'de ikametgah, mutad mesken veya bir ticari işletmeye sahip değilse, başlangıçta yapacakları bir anlaşma ile aralarındaki uyuşmazlığa ilişkin hakem kararının temyize edilemeyeceğini kararlaştırabilirler: "*Code of Sports-related Arbitration*", m. R46, R59. Ayrıca bak.: "*CAS Guide to Arbitration*", s.17.

faidalar sağlayan 10.06.1958 tarihli *New York Konvansiyonu (Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards)* gereğince, taraflardan biri verilen kararın gereğini kendi isteğiyle yerine getirmezse, karşı taraf bu konvansiyonu kabul etmiş olan ülkede kararın icra edilmesini sağlayabilir¹²⁰.

6. Gizlilik

CAS tahkim yargılaması, devlet mahkemelerinde yapılan yargılamadan farklı olarak özel niteliktedir ve kamuya ve basına açık olmayan kapalı mekanlarda gerçekleştirilir. Spora ilişkin uyuşmazlıklarda taraflar, itibar ve şöhret gibi sebeplerle, uyuşmazlığı veya bunun değerini diğer insanların öğrenmelerini istemedikleri için, gizlilik ilkesinin hakim olduğu bir yargılama gerçekleştiren CAS, tarafların bu ihtiyacını önemli ölçüde karşılamaktadır.

Daha önce de ifade edildiği gibi bütünüyle gizli nitelik taşıyan ilk derece tahkim yargılamasında (*Ordinary Arbitration*) taraflar, hakemler ve CAS, uyuşmazlık konusu veya usule ilişkin bilgi ve olayları üçüncü kişilere açıklayamazlar. Eğer kararın niteliği gereği açıklanması gerekmiyorsa veya taraflar aksi yönde bir anlaşma yapmamışlarsa, yargılama sonucunda verilen karar da kamuya açıklanamaz¹²¹. Temyiz aşamasındaki tahkim yargılamasının (*Appeal Arbitration*) gizliliğine ilişkin olarak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple taraflar, kural olarak aralarındaki uyuşmazlığa ait bilgileri açıklayabilirler. Ancak spor federasyonlarının veya spor kuruluşlarının tüzüklerinde yer alan tahkim şartına ilişkin düzenlemelerde veya taraflar arasında daha sonra yapılan tahkim anlaşmasında bunların açıklanamayacağı öngörülmüşse taraflar buna uygun hareket etmek zorundadırlar. Bunun yanında hakemler de hakem olma nitelikleri gereğince öğrendikleri konuları üçüncü kişilere açıklayamazlar. Son olarak, taraflar aksi yönde anlaşma yapmamışlarsa CAS, kararın tamamını veya özetini yayımlayabilir¹²².

SONUÇ

Bütün dünyada şaşırtıcı bir uyum içinde düzenlenen spor faaliyetleri ve uygulanan spor kuralları gereğince büyük ölçüde uluslararası nitelik taşıyan

¹²⁰ Lewis-Taylor, s. 265; International Trade Center, s. 167. Ayrıca bak.: "CAS Guide to Arbitration", s. 17. Hakem kararının tanınması veya icra edilmesi o ülkenin kamu düzenine aykırılık teşkil ediyorsa, yetkili makam tarafından bu talep reddedilebilir (Konvansiyon m. V/2.b). *New York Konvansiyonu*'nun metni için bak.: "CAS Guide to Arbitration", s. 33 vd.

¹²¹ "Code of Sports-related Arbitration", m. R43.

¹²² "CAS Guide to Arbitration", s. 21; "Code of Sports-related Arbitration", m. R59.

ve spor faaliyetlerinin ve organizasyonlarının çok farklı aşamalarında ortaya çıkan sporla ilgili uyuşmazlıklar hakkında karar verecek makamlar ve kuruluşların öngördükleri çözüm yöntemleri ve uygulamaları arasında yıllar boyunca hukuki anlamda bir birlik ve istikrar sağlanamamıştır. Eski Yunan'daki olimpiyat oyunlarını yeniden canlandırmak suretiyle spor alanında gerçekleştirilecek milletlerarası işbirliğinin dünya barışına büyük katkıda bulunacağı düşüncesiyle *Baron Pierre de Coubertin* öncülüğünde kurulan ve sonrasında dünya sporunda söz sahibi en önemli otorite haline gelen Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee, IOC*), özellikle 1980 yılından sonraki dönemde, sporun ticari bir sektör haline gelmesi sebebiyle giderek artan ve çözümü konusunda hukuki bir birlik ve istikrar bulunmayan sporla ilgili uyuşmazlıkların, bağımsız bir yargılama sistemi içinde, tahkim yoluyla, spor hukukunun ihtiyaçlarına uygun şekilde, nihai olarak çözülebilmesini sağlamak amacıyla 1984 yılında Spor Tahkim Mahkemesi'ni (*Court of Arbitration for Sport, CAS*) kurmuştur.

Başlangıçta finansman ve yönetim konularında *IOC* ile çok sıkı bir bağlılık içinde olan ve bu sebeple tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda spor camiasında tereddütler yaratan *CAS*, daha sonra kurulan Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (*International Council of Arbitration for Sport, ICAS*) tarafından finansman ve yönetim fonksiyonunun üstlenilmesiyle birlikte sadece yargısal fonksiyonunu yerine getirmeye başlamış ve bu yeni bağımsız yapısıyla bütün dünyada sporla ilgili uyuşmazlıkları tahkim yoluyla çözüme bağlayan etkili bir kurum haline gelmiştir.

ICAS tarafından oluşturulan bir hakem listesi içinden uyuşmazlığın taraflarınca seçilen hakemler aracılığıyla, belli bir usul çerçevesinde yürütülen yargılama sonucunda ilk derece ve temyiz aşamasında uyuşmazlıkların çözüme bağlandığı bu sistemde, uzman kişiler tarafından, kısa süreler içinde, düşük maliyetle, nihai olarak ve istikrarlı ve birbiriyle uyumlu şekilde verilen kararlar, spor hukukuna özgü bazı temel ilke ve uygulamaların ortaya çıkmasını da sağlamaktadır.

Bütün bunların yanında olimpiyatlar ve belli spor organizasyonlarında söz konusu olabilecek uyuşmazlıkları karara bağlayabilmek için geçici ve özel nitelik taşıyan mahkemelerin (*Ad Hoc Division of CAS*) kurulması ve arabuluculuk, uzlaştırma gibi yöntemler kullanılarak uyuşmazlıkların çözülmesi ile belli kuruluşlar tarafından sorulan hukuki konularda görüş bildirilmesi, *CAS* tarafından sunulan diğer hizmetler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak kurulduğu tarihten bu yana sürekli olarak gelişen *CAS*, spor hukuku sükeleri arasında ortaya çıkan sporla ilgili uyuşmazlıkları adil, bağımsız ve tarafsız olarak karara bağlama konusunda ortaya koyduğu başarılı uygulama ile bütün dünyada bu alandaki etkinliğini, saygınlığını ve otoritesini giderek artırmaktadır.